V Praze.
Nákladem Jaroslava Pospíšila.
1885.

Cena 30 kr.

Knihtiskárna J. Otty v Praze.

Divadelní

Biblioteka.

Svazek 12.

THIS MATERIAL MAY BE
PROTECTED BY COPYRIGHT
LAW (TITLE 17, U.S. CODE)

Bankrotář.
Převržená slánka.

A4984
4

Nákladem *Jarosl. Pospíšila* vyšly mimo jiné též tyto romány a povídky:

Kořeňovski Jos., **Dcera věřitelova.** Novela. Z polského přeložil Fr. Lad. Vorlíček. (Dřívější cena 70 kr) nyní jen 35 kr.

— **Hrbatý.** Román. Z polského přeložil P. J. Šulc. (Místo 84 kr.) jen 50 kr.

— **Pensista.** Román. Z polského přeložil Fr. Pr. Volák. (Místo 1 zl.) jen 50 kr.

— **Spekulant.** Román. Z polského přel. Fr. Pr. Volák. Druhé, opravené vydání. (Místo 64 kr.) jen 40 kr.

— **Tadeáš Bezejmenný.** Román. Z polského přeložil F. P. Volák. (Místo 1 zl. 5 kr.) jen 70 kr.

Kosiński Ad. Am., **Vojenské příběhy z válek Napoleonských.** Z polského přel. Frant. Boh. Žilovický. Díl I. (dříve 80 kr.) nyní 40 kr. Díl II. (dříve 60 kr.) nyní 30 kr.

Sabina Karel, **Hrobník.** Novela. Čtvrté vydání. 28 kr.

Scott Walter, **Richard Lev a Templáři angličtí.** Z anglického („Ivanhoe“) přel. Fr. Šír. Dva díly. (Místo 1 zl. 60 kr.) jen 80 kr.

Špindler E., **Bělohorští mučedníci.** Původní historický román z dob působení řádu Jezovitského v Čechách. (S několika doklady historickými.) Druhé vydání. 1 zl.

Stolle Ed., **Elba a Waterloo.** Historický román. Přeložil E. H. Lipnický. Dva díly. (Dříve 1 zl. 60 kr.) nyní 80 kr.

Divadelní
Biblioteka.

Vydává
Jaroslav Pospíšil.

Svazek 12.

Obsahuje:

Bankrotář.
Převržená slánka.

V Praze.
Nákladem Jarosl. Pospíšila.
1890.

7.7.1945.

You

Bankrotář.

Obraz ze života měšťanského ve 4 jednáních

od

Jos. Kaj. Tyla.

Druhé vydání.

Převržená slánka.

Dramatický žert v jednom jednání od **Görnera.**

Přeložil **A. Prachovský.**

Třetí vydání.

V Praze.
Nákladem Jarosl. Pospíšila.
1890.

Knihtiskárna J. Otty v Praze.

Bankrotář.

Obraz ze života měšťanského ve 4 jednáních.

Osoby:

Záleský, bohatý velkokupec.
Emilie, jeho dcera.
Baron **Radoveský**.
Hájek, zámožný měšťan.
August, jeho syn, doktor lékařství.
Kartáček, vysloužilý voják, nyní vyklepávač šatů.
Vdova **Beránková**, slepá, jeho sestra.
Lizinka, její dcera.
Hrdlička, Lizinčin ženich.
Vdova **Jahodová**, hokyně.
Veronika Vorlíčková, kramářka.
Lupínek, } měšťané.
Burian, }
Josef, sloužící Záleského.
Marinka, panská Emiliina.
Dorotka, služka Vorlíčkové.
Lid obojího pohlaví.

Děj ve hlavním městě.

Jednání první.

Jednoduchá světnička. Chatrný nábytek.

Výstup I.

Lizinka sedí u stolku a šije košili; *Beránková* na druhé straně a plete punčochu; *Kartáček* vejde, nesa několik párů bot přes rameno.

Kar. Dobrého zdraví, děti!

Liz. } Dobré jitro, strejčku!
Ber. } Dobré jitro, bratře!

Kar. I ba — dobré! — aby mu dali příštipek! Špatné jitro, žluč a jed. Zase tři páry — jako by je hodil do vody. (Shodí boty.)

Liz. Co pak?

Kar. Tu máte zas ten karabáč našich časů — tu zpropadenou fabrikaci! Už mají také lak na boty, a lidé našeho umění budou si dlouhou chvílí prsty okusovati. Moje veselost jde žebrotou, a neděle je přede dveřmi.

Liz. (sepne honem ruce na znamení, aby před matkou nestýskal).

Ber. A my tobě na krku! (Spustí ruce na klín.) Ach, já jsem jen přece nešťastná osoba a tvoje zkáza! My ti ztrpčujeme všechnu radost.

Liz. I co pak ti napadá, matinko! To já znám strejčka líp. Takové postesknutí — to je mu právě tak, jako když se našinec zasměje. Po tom dobře zažívá.

Kar. To máš dobře, šněrovaný doktore — he, hé! (Přistoupí k sestře, velmi laskavě.) Baruško, nebuď bláhová! Toť víš, to je tak můj hloupý zvyk, že si musím na svět zabasamtit; to mi dělá, jako bych pil něco hořkého, a pokaždé spravím si žaludek. Ale do srdce nepřijde mi ani kapka, tam zůstáváš jenom ty.

Liz. A já! Či jste mě už vypověděl z toho příbytku?

Kar. I ty utrhačný jazejčku! Chceš, abych tě poslal k profousovi?

Liz. Proč ne, když mi uděláte pouta ze své náruče.

Kar. Ahá! — ty víš, kde by tě to netlačilo. Ale co by říkal paň Johanes — he?

Liz. Ten by se nechal zavřít se mnou.

Kar. I ty liško — podívejme se! To věřím, takovou šatlavu nechal bych si také líbit, jak jsem starý chlap. Nu — a jakž je? byl už tady? přinesl nějakou novinu?

Liz. Ještě tu nebyl. Snad samou radostí zaspal.

Ber. Anebo nechce žalostí ani přijít.

Kar. Ach, nebuď pak — ty vidíš všecko jen z černé stránky.

Ber. To je pravda, přede mnou je všecko černo — věčná tma.

Kar. (pleskne se přes ústa). Pleskale! — Nehněvej se, Baruško, já to tak nemyslil.

Ber. Nešťastný se nesmí na své dobrodince hněvati.

Kar. Baruško, teď se budu hněvat já, to ti povídám! Ty mě tím slovem ještě jednou dopálíš. Dobrodince!

Liz. (ho chlácholí).

Kar. Eh, vždyť je pravda! Dej mi pokoj, šotku! Já vás *musím* míti u sebe; vy nemáte ode mne žádného dobrodiní. když to chcete už tak jmenovat, ale já je mám spíše od vás. Vždyť bych byl na tom božím světě opuštěný člověk, kdybych neměl vás. A přece jsem vlastně hrozný lichvář a dávám si ten mizerný kapitálek své lásky dvojnásobně splácet. Ale nyní basta — a dost řečí!

Výstup 2.

Hrdlička. Předešlí.

Hrd. Dobré jitro vespolek!

Kar. Ach, my o vlku, a vlk za kamny, poněvadž humna nemáme.

Liž. Strejčku, to mi neděláte veliké radosti, když tohoto mládence vlkem nazýváte. Kam pak bych se potom já ubohá Beránková poděla?

Kar. Však on tě nespolkne! — Dobrého zdraví, pane Hrdličko! Nu, co nám nesete?

Ber. Dostal jste službu?

Hrd. Tu bych dostal.

Liz. Proč tedy koukáš, jako by ti potlouklo?

Hrd. Musím mít ale dvě stě zlatých kauce.

Liz. Dvě stě?

Ber. Ty milý Bože!

Hrd. A já je nemám; také nevím, kde je dostanu.

Liz. To je arci škodná nevědomost — a tím škodnější, poněvadž já také tak zpívám.

Kar. To jest mizerné duetto.

Ber. Ale což pak není jiné pomoci? nemůžete dostat službu bez peněz?

Kar. Ó, těch dostane dost, ale taková není mu nic platná; on potřebuje službu s penězi, a tu dostane jenom skrze peníze. Toť víš, milá Baruško! peníze jsou hlavní páky lidského života; jak do něho vejdeš a jak z něho vykročíš, už abys měla peníze; zadarmo není ani smrt, a peníze straší tak dobře v životě chuďasa jako boháče.

Liz. Ne, ne! Já se nenechám zastrašiti, a nebude-li jinak, s Pánem Bohem, službo s kaucí! počkáme, až bude nějaká *bez.* (Podává Hrdličkovi ruku.) Čekání lásku nezabije — viď?

Kar. Jen abychme tě potom nevylili, až budeme potřebovat — ocet.

Liz. Strejčku, za to byste zasloužil, aby vás Hrdlička vyzval na kordy!

Kar. Chceš, abych tě udělal vdovou, než bude svatba?

Ber. Ale bratře, děvče, co vás to napadá? Tu je řeč o tak vážné věci, a vy ji —

Kar. My ji zaháníme lehkomyslností — he, he! Mlč, staroušku! Ono to koštuje jedny peníze, a chutná lépe nežli smutkový svítek se slzavou omáčkou. Ostatně můžeme také obočí stáhnouti, vážně zahučeti a krmiti se novou nadějí!

Hrd. Jen kdyby byla naděje!

Kar. Jakže? Což pak vás obehrálo štěstí tak do hola, že jste také s nadějí na mizině?

Hrd. Rodiče chtějí, abych tu službu přijal, aby prý měli také nějakého ulehčení.

Kar. Moudrá myšlénka; ale jak ji vyvésti?

Hrd. Vyvésti by se dala, ale s mým neštěstím. Rodiče vědí o vdově, kteráž má několik tisíc —

Kar. Ah, tudy do zelí!

Hrd. A stojí na tom, abych si ji vzal.

Liz. (kvapně). Abys si ji —

Hrd. (pokývá hlavou).

Liz. A ty?

Hrd. Ach, neptej se mne, nechceš-li mi naměřiti ještě vrchovatější míru hořkosti. Já beztoho už nevím, kde jest té mé žluči konec a kde počátek. Těch několik set připraví mě o rozum.

Kar. I to by za to stálo — he, he! Taková mizera není ještě člověk, aby musel k vůli hrsti stříbrných plíšků svůj nejdražší poklad porouchati, tu boží jiskru v sobě utlačiti. Třebas to člověka i svíralo a bolelo, když nemůže do kapsy, však ono ho to nezamáčkne. Potřebujeť se jen hodně otřást, a zas je dobře.

Hrd. Máme ale přece příklady, že prázdná kapsa člověku srdce utrhla.

Kar. Pak je neměl dost pevně přidělané — pak mu neviselo na šňůrách veselé mysli a mladé naděje. Ale vy dva nebudete bláznit, sice bych se hněval. Ono je beztoho už pouhé pomyšlení k zlosti, že mají takové mrtvé střepy štěstí živých lidí kazit; a když si pomyslím —

Liz. Ne, ne, milý strejčku, nemyslete nic! Není-li vaše hlava jako plná kapsa, aby z ní vypadlo něco cinkavého, marně byste myšlením se trmácel. Mne chudoba nezabije, a není-li Hrdlička z vosku, aby se ohnul, jak se komu líbí —

Hrd. O mne se nestarej, já si nenechám hlavu nahučet; jen že budeš muset chodit do školy trpělivosti.

Kar. (**byl se zamyslil a tleskne teď rukama**). Děti, mně něco napadá!

Liz. Jen aby z toho také něco vypadlo!

Kar. I vypadne, jestli to šťastně dopadne. Je to arci trochu lehtivé, ale z nouze se chytá člověk stropu. — Ty, Baruško! ty bys mohla, kdyby ti při tom nebylo, jako by tě bral do kleští —

Ber. Co pak?

Kar. Na jistém místě máš ještě něco k požadování.

Ber. Nevěděla bych —

Kar. Zapomněla jsi na Záleského?

Ber. Jak bych mohla na toho —

Kar. Ten by vám mohl pomoci.

Ber. Ten? — bratře!

Kar. Každý člověk má někdy slabou chvíli, možná že také u toho kamenáče nějakou najdeme. On vás otaškařil, peníze má, kdyby tě viděl, snad by mu kůra okolo srdce pukla; podle práva máš za ním něco víc nežli mizerné dvě stě — pojď k němu, Baruško!

Ber. Nevíš, kolikrát jsem u něho byla, dokud jsem na cestu ještě viděla?

Kar. Zkus to jednou, když na ni nevidíš; já půjdu s tebou.

Ber. Ty?

Kar. Já, ano, a budu v tom hůře nežli ty. Ty nebudeš toho vlka v lidské podobě vidět; ale já budu muset na ty vyzáblé tváře hledět.

Liz. K vůli mně si tu hořkost nedělejte — a ty, matinko, se marně rozpláčeš. Taková ohyzda obrazu božího, jako jest Záleský, nestojí za slzu poctivého oka; však my se dovedeme spojit. Zůstaňte doma a poručte to vůli nebeské.

Kar. Strčte ruce do kapes, koukejte oknem a čekejte, až vám budou pečení vrabci do huby lítati! Ne, ne, ty moudrá hlavičko! Chce-li člověk štěstí lapnout, a třebas to bylo jenom za cíp, musí mu ze všech koutů nadbíhat. Takových miláčků je málo, kterým štěstí samo nadskakuje, a my k nim až posavad nepatříme. Tedy žádné okolky! Hrdlička nemá kauci, ty ho máš ráda, mohli byste sedět v medu, kdyby hnul jistý člověk plným sáčkem — tedy k němu!

Ber. Ano, milé dítě! k vůli tobě pokusím se o to ještě jednou.

Liz. Bude to nadarmo, matinko!

Kar. Ticho, malý advokáte! a nemysli si, že to bude cesta křížová! (Velmi jemně.) Vždyť jde matka k vůli svému dítěti! — Byla by *tobě* cesta těžká, kdybys měla k vůli matce někam jít? Vidíš to? já tomu také rozumím, třebas neměl žádnou berušku, jako ty jsi, děvečko! A potom, což pak nás může potkat? co se nám může stát? Nic, leda že s prázdnými rukama zas přijdeme; proto svět nespadne. Jdi tedy, staroušku! vezmi na sebe šátek, abys měla kam výslužku schovati. S Bohem, Johanýsku! Na večer uslyšíte, jak se nám koleda podaří. (Provází Hrdličku ze dveří.)

Liz. (odvádí matku do pobočních dveří).

Proměna.

Skvostný pokoj. Bohaté nářadí.

Výstup 3.

Záleský. Potom *Marinka.* Později *Emilie.*

Zál. (s listem v ruce vyjde ze svého pokoje). Vida, vida pana doktora, chytrého pana doktora! Ovšemť, taková pacientka by neškodila; ale plat za těch několik receptů byl by trochu drahý. Zvolna uděláme počet hezky pozorně. Hlavní věc: Jak to vypadá u něho v knihách? jak to zvoní v kase? To myslím, že dobře. Otcovský dům je vydlážděný tolary — arci jen řemeslníkův... ale moje peníze padly by do rukou, kde by hnily jako pláňata; na špekulaci nebylo by pomyšlení — avšak s druhé strany moje Emilie, a já pro svou osobu měl bych toho bitého stříbra také dost, i kdybych je na dva díly rozdělil...

Mar. (vejde prostředkem, nesouc pěkný hrnec se vzácnou květinou, a jde k Emilii).

Zál. Je-li slečna v pokoji, že chci s ní mluvit.

Mar. K službám.

Zál. Odkud je ta květina?

Mar. Pan doktor ji poslal.

Zál. Ah tak! Dobře, dobře!

Mar. (odejde).

Zál. Pan doktor! Což pak vynáší medicina tak málo, že se chytá zahradnictví? Ovšem, láska prý se všemu přiučí; poslechneme, jestli už také pacientka něco pochytila.

Emil. (vejde). Dobré jitro, tatínku! (Políbí jej.) Poroučel jsi něco? Marinka mi řekla —

Zál. Že bych se rád s tebou potěšil — ano, milé dítě.

Emil. Zarmoutilo tě něco, že potřebuješ potěšení? Nelekej mě, tatínku!

Zál. Což není hodná dcera vždy otcovo potěšení?

Emil. Ah tak! (Lichotně.) A myslíš ty, že jsem hodná.

Zál. Aspoň si to myslím, a nerad bych se oklamal; já nemám jiné radosti na světě; tys kořen i vrchol mých nadějí, mých starostí.

Emil. Ó, to by bylo tuze mnoho, tatínku! Takové kuře, jako já, nestálo by ani za to, aby se otcova hlava o mne tak starala. Já vezmu za vděk, jen když na mne nezapomeneš.

Zál. O to se nestarej! — Jak ti slouží zdraví?

Emil. (usměje se). Mráz kopřivu ... a tak dále, neznáš to přísloví? Teď je zase dobře; ono to bylo jen tak malé pokušení, jestli bych se lekla smrti; když to nešlo, táhla paní s kosou dál.

Zál. Nežertuj s myšlénkami na smrt, já neznám na světě nic vážnějšího. Ale doktor sem ještě dochází?

Emil. (v malé nesnázi). Já mu zapomněla říci... a on si snad myslí, že mi ještě něco schází.

Zál. Myslí si? — a ty?

Emil. Nu, já si myslím, že nebude své nynější docházky k lékařským návštěvám počítat.

Zál. Ano, to si myslím také, zvláště co vím, že dělá tvého zahradníka.

Emil. (sklopí oči).

Zál. Já dostal dnes od něho psaní.

Emil. (živě). Psaní? Co pak píše? Chce něco?

Zál. Skoro. Poslyš. (Čte.) „Blahorodý... a tak dále. Nikoli pouhá povinnost lékaře, nýbrž dobrý anděl člověka uvedl mě do Vašnostina domu a pomáhal mi slečnu dceru léčiti.“ Tu to máme! Pak si nemají doktoři stýskati, an se jim také už andělé do řemesla míchají! — „Ona se uzdravila, ale já odnesl ránu, kterouž sám a sám za celý věk života svého nezhojím. Chtěje Vašnost i sebe trapného stavu zbaviti, kdybyste musel prosbu mou oslyšeti: utíkám se k Vašemu srdci písemně a svěřuji Vám, že Vašnostinu dceru miluji. Požehnejte lásku naši — a tak dále.“ Ostatní je pro milující holá proza, řeč o pozemských statcích.

Emil. (netroufá si oči pozvednouti).

Zál. (po krátkém zamlčení). Musím říci, že jsem ještě nikdy tak zajímavého dopisu nedostal. Co říkáš obzvláště tomu místu: Požehnejte naši lásku?

Emil. Ó, můj tatínku! (Vletí mu do náručí a ukrývá tvář na jeho prsou.)

Zál. Aj, aj, co pak je to? (Nadzvedne ji hlavu.) Slzy v očích mé veselé Emilie?

Emil. Ó. já se v nich utopím, budeš-li se hněvati; ale já za to nemohu. Na mne to přišlo jako boží blesk, a duše moje zplanula nebeskou rozkoší. I chtěla jsem už několikráte o tom s tebou promluviti: ale když jsem otvírala ústa, bylo mi vždycky, jako by neviditelný duch na ně pečeť položil.

Zál. Milé dítě, já ti rád věřím; všecko to může býti, ale jaký bude z toho následek?

Emil. (sepne před ním ruce). Požehnejte naši lásku!

Zál. Milé dítě!

Emil. Požehnejte naši lásku! Matku nemám, abych se jí vrhla na prsa a hledala přímluvčího před hlavou i před srdcem otcovským — a protož volám k nim sama: Požehnejte naši lásku!

Zál. Takový krok je na povážení.

Emil. Já už povážila. Doktor je mladý, hezký, bohatý muž.

Zál. Ale jen lékař!

Emil. Jen lékař? Aj, toť právě všeho koruna! Ani zlato celého světa neosuší tolik slz, nerozdechne tolik radostí, jako lékařovo umění. Ó, jen se pamatuj, tatínku! jaks ty sám se rozveselil, když ti August řekl, že jsem vyvázla ze všeho nebezpečenství — mně se zdá, že se ti také slzy v očích třpytily! a já bych neměla lékaře nade všecko stavěti? To musím, tatínku! To je ten nejkrásnější stav, a ty jsi tuze dobrý, pečlivý, moudrý tatínek (políbí jej), a budeš vědět, co tvou Emilii šťastnou učiní. (Odskočí zas do svého pokoje.)

Zál. Tvou Emilii! — Ano, tys můj poklad, nedotknutý, neporušený; kdybych tebe neměl, byl bych samoten, se svým němým, studeným kovem, a s tím hlasem tuhle pod žebry, jehož ty neznáš a netušíš.

Výstup 4.

Josef. Kartáček. Beránková. Záleský.

Jos. (mezi dveřmi zdržuje Kartáčka).

Kar. Milý zlatý přítelíčku, to si mluvte co mluvte, já se nemohu nechat odbyti jako člověk jednoduchý, já jdu za dva, alespoň za ně koukám.

Zál. Co to znamená?

Jos. (pokročí do pokoje). Tuhle ti lidé chtějí mermomocí —

Kar. (za ním vcházeje). Nepodřekněte se, příteli! Nic mermomocí, pane Záleský! přicházíme pokorně.

Zál. (stranou). Co to? Ký duch přivádí sem tyto podoby? — Co tu hledáte?

Kar. (kyne Josefovi, aby odešel).

Jos. (nevěda co dělat, zavrtí hlavou a odejde).

Kar. Pane Záleský — tuhle přichází osoba — snad se budete pamatovati — její nebožtík měl ve vašem obchodu malý kapitálek —

Zál. Ah, pamatuju se — paní Beránková. Nenadál jsem se. Naše věci jsou dávno vyrovnány, jak přicházím k této návštěvě?

Kar. (k sestře.) Nu, tedy jen pověz, pojď!

Ber. Račte odpustit, pane Záleský, že se opovažuje sklíčená matka —

Kar. No, no, jenom ne tak jako s funusem!

Ber. Ale jedná se o štěstí mé jediné dcery; mladý muž, kterého miluje, dostal by službu, kdyby měl dvě stě zlatých kauce —

Kar. On je ale nemá a holka také ne. tak pak jen mluv!

Ber. A proto jsem se opovážila —

Kar. Já jí musel domlouvat.

Zál. Poslouchám, ale nerozumím.

Ber. Neštěstím, které před dvanácti lety váš dům potkalo, přišla jsem o tisíc zlatých; vy jste si od té doby pomohl —

Zál. Ještě nerozumím.

Ber. Chtěla jsem tedy prositi, abyste pro památku mého nebožtíka, kterýž vám tak věřil —

Kar. A pro ulehčení svědomí —

Zál. Nu, co je? co chcete?

Ber. Abyste nám — ó můj Bože! (Zastře si šátkem tvář.)

Kar. Slovem: abyste jí z toho jistého tisíce jen dvě stě navrátil, že budete navždy vyrovnáni.

Zál. Ah tak, nyní rozumím! ale jest mi líto. Za jedno jsem dosavade v tom stavu, do něhož mě před dvanácti lety nešťastná špekulace a zlé časy uvedly, a za druhé: co tu vidíte, bylo jmění mé nebožky paní a náleží teď mému dítěti. Já nemám nic na rozdání.

Kar. Jenom dvě stě! To můžete jednou na páru koní strhnout, až si budete novou ekvipáži jednat.

Zál. Chcete mi předpisovati?

Kar. Je to pro chudou ženu, kteráž vaším bankrotem ovdověla, znuzovatěla, kteráž lítostí, noční prací a pláčem oslepla.

Zál. Ano, slyšel jsem, a je mi líto, ale pomoci nemohu; ostatně nás vyrovnaly zákony.

Kar. Také svědomí?

Zál. Člověče!

Kar. Je to pro ženu, kteráž na celém světě žádného nemá, nežli bratra žebráka — je to pravá hanba, že to musím říci — starého vojáka, kterýž by ji na rukou nosil, ale ze svého invalitu dvě stě ještě neuložil.

Zál. S Bohem! já nemám času k maření.

Ber. Ó pojď, pojď, bratře! Já to věděla napřed.

Kar. Počkej ještě, Baruško! (Přistoupí až k samému Záleskému, velmi mírně.) Záleský, prosím tě, je to pro mou sestru a její dítě.

Zál. Člověče, co se to opovažujete? Mám zavolat služebnictvo?

Kar. (zprudka). Na mne?

Ber. Bratře!

Kar. (opět se mírní). Pane Záleský, já přišel tiše, pokorně, ale chcete-li, aby celý dům vaši hanbu slyšel, tedy ho svolejte; já mu povím pohádku. že mu uši zalehnou.

Zál. Tak? Toť je z brusu nový způsob chodit žebrotou!

Kar. Však já bych si také za ten nápad mozek vypálil, že jsme šli žebrotou! To jsem mohl po tmě vidět, že spíše kámen obměkčíme, nežli srdce bankrotářovo.

Zál. Bídáku! kdybych neměl outrpnost s tvou starou lebkou, objednal bych ti místo v blázinci.

Kar. (dá se do smíchu).

Zál. Anebo chcete snad se mnou komedii hrát? Myslíte, že budu dělat pošetilého slabocha, jako jste snad někde na divadle viděli? Nu, jen tedy začněte (posadí se), už poslouchám.

Kar. A ty se opovažuješ mne k tomu vyzývati, jako bys mne neznal? (Pořád horlivěji.) Nu, tedy slyš, a podrž tam kus ledu, kde má poctivý člověk srdce! — Byl mladý člověk a měl přítele, a ten přítel měl děvče, a to mu ten mladý člověk svedl, a přítel se dal jako bláhovec ze zoufalství na vojnu; mladý člověk si ale zahvízdal, opustil sklamané děvče a zašel do hlavního města, zahnízdil se v domě u letité vdovy, a ta našla na něm zalíbení, vzala si ho za muže, a on začal vésti obchod, držel veliký dům, měl úvěrek, měl v rukou cizí peníze a vydělával jimi peníze, až pak najednou řekl, že nemůže vyplácet. Zatím ale povaloval se na hedvábných lenoškách a jedl na stříbrných talířích a cinkal plnými sklenicemi, aby neslyšel nářek a proklínání ošizených vdov a sirotků.

Zál. Dobře, dobře! Opatříme pánovi místo u divadla. (Náhle se vzchopí, přísně.) Zde je toho ale dost! Pryč, nesmyslníku!

Kar. Poslyš jenom ještě, jak se ten člověk jmenoval.

Zál. Ani slova dále! (Přikročí ke stolu a zazvoní.)

Výstup 5.

Emilie. Předešlí.

Emil. (rozčilena vyběhne). Otče — ustaň! Nesvolávej lidi!

Zál. (stranou). Ha, mé dítě! jestli zaslechla — nedopouštěj! — Co zde hledáš, Emilie?

Emil. Otče, co se to zde vypravuje?

Zál. (podtají ku Kartáčkovi). Mějte milosrdenství, ona je nevinna, o ničem neví; dostanete co žádáte. (V tom vejde Josef, ale Záleský dá mu znamení, aby zas odešel.)

Emil. Co chtějí ti lidé?

Zál. Milé dítě — to jsou — (Utírá si pot.)

Kar. Nedávejte si na práci, abyste nás nějak vylíčil. My jsme —

Zál. (prosebně). Člověče!

Kar. My jsme nepřišli kapat jedem po nevinném kvítí! (K sestře potichu.) Je to jeho dítě, zdá se, že vyrostlo bez vědomí o hříších otcových; nevinnost mu svítí z očí, mám ten jasný pramen zakaliti?

Ber. Nemstěme se na nevinných.

Emil. Vysvětli mi, otče —

Zál. Milé dítě! (Podtají ke Kartáčkovi.) Přijďte zejtra — učiním —.

Kar. Ruku bych si uťal, kteráž by tu nyní sáhla po almužně! — Panenko, nedělejte si marné strašáky; my jsme jen — sprostí, chudí komedianti, kteří zde malou podporu hledali, a kousek komedie zahráli, jakž ji každý den v životě lidském najdete. Jestli jste všemu nerozuměla, dejte si to od pana otce vysvětliti; on tu komedii zná, jako by ji sám byl skládal. (Vezme sestru za ruku.) Pojď, moje stará, ubohá kejklířko! zde jsme propadli; musíme hledat diváky, kteří mají kus vřelejšího srdce. (Odchází.)

Emil. Otče, co to znamená?

Zál. (pojme ji prudce v náruč). Ptej se jenom po mé lásce, ta tě svým bohatstvím tak zasype, že na celé zemi děsivých tváří nepotkáš.

(Opona spadne.)

Jednání druhé.

Čistý pokoj měšťanský.

Výstup 1.

August. Potom *Kartáček.*

Aug. (přichází rozčilen z ulice). Duše moje houpá se na vlnách rajské rozkoše, a v jarním lesku leží přede mnou celá budoucnost. Ó moje drahá dívko! jediným slovem vykouzlila jsi okolo mne život plný bujných květů, z nichžto se každý na mne usmívá a praví: Pojď a kochej se v našem libovonném lůně!

Kar. (otvíraje dvéře). Mé ponížené služby, pane doktore!

Aug. Ah, náš Kartáček! Co pak mi nesete v tak neobyčejnou hodinu?

Kar. Tenkráte jen svou mizernou osobu.

Aug. Nu, jen tedy s ní dále, dále! Jste nemocen?

Kar. I ba, nemocen, malomocen, ničeho mocen. Leží mi to na srdci, pane doktore! a rád bych nějaký recept.

Aug. Tedy mluvte.

Kar. Mám tyto dny malý kříž a chodím, jako bych měl prsa v železích. Div že mi neprasknou. Jdu právě z božího kostela a myslím si: Koho pak ti přece nebeský Otec pošle, aby ti ulehčil? — Tu letíte okolo mne vy — odpusťte, pane doktore! ale vy jste opravdu letěl, tváře vám jen hořely a oči hrály živou rozkoší. Tu mne to bodne pod žebry: Ten ti pomůže! — a já mašíroval za vámi.

Aug. A čeho se to týká?

Kar. Co myslíte, pane doktore? vy jste učený pán, musíte tomu rozumět; teď je mi pětapadesát, mohu se ještě deset let na tom božím světě klepat?

Aug. Proč ne? třeba dvacet; vy jste zdráv a vedete život pořádný.

Kar. Však jsou také podle toho časy, že si nemůže člověk ani z kopejtka vyhodit! Nu, naděl Otec nebeský! Ale — dovolte, pane doktore! není-li pravda, těch deset let mi dopřejete vejděleček za to moje kartáčování?

Aug. Nu, nepřijde-li nám mezi to něco zlého — ale nač se ptáte?

Kar. Vidíte, pane doktore, já mám sestru, ta má holku a ta má ženicha, to jest: hoch by mohl býti ženichem, kdyby měl dvě stě zlatých kauce na službu, ale kde je vzít a nekrást? Já klepal tu a tam, ale ona musí teď panovat nějaká nemoc, při kteréž lidem uši zaléhají; nikde mne neslyšeli; teprva teď mi něco připadlo, co by — snad —

Aug. A co je to?

Kar. Vidíte, pane doktore, kdybyste mě těch deset let podržel, dostal bych za to summa summarum dvě stě čtyřicet zlatých. Tu jsem si myslil, kdybyste mi — dobrotivě — (Stranou.) I hrom do toho! já to nedostanu z krku! Jsem už přestrašen.

Aug. Aj, aj, toť musí být něco hrozného, že to starého vojáka tak zarazilo!

Kar. Holka je hodná, pane doktore, hezká; hoch má také dobrou konduitu, a učinil byste milosrdný skutek na matce i na mně —

Aug. Ale jak pak? posud vám nerozumím.

Kar. Kdybyste mi ten můj vejděleček, to jest: jen dvě stě zlatých, napřed vyplatil; já nechám za vámi všecko, co mi za ta léta připadne, nevyberu ani halíře, a vy budete mít ještě zaplať Pánbůh!

Aug. (hledí naň chvíli s velikým oučastenstvím). A stojí ti mladí lidé za to, že byste pro ně tolik obětoval?

Kar. I vždyť je to sestřino kuřátko, pane doktore!

Aug. A myslíte, že budou spolu šťastni?

Kar. Za holku nechal bych se krájet, pane doktore! a kdyby se to pro starého chlapa slušelo, na mou duši! řekl bych: Ta by šla mně samotnému pod fousy! Děvče jako veverka, veselá, pracovitá, a tuhle (ukáže na srdce) jako dobrá hodina. A hoch je také řádný.

Aug. Nu, tedy se zejtra nebo pozejtří opět přihlaste; právě nemám tolik pohromadě, ale já vám ty peníze opatřím.

Kar. (u radostném pohnutí). Pane doktore!

Aug. Ale to vám povídám: umřít mi nesmíte!

Kar. Pane doktore! Vidíte, ty moje stará kukadla se nestydí a mokvají, jako... Nu (dá se do radostného smíchu), naděl Otec nebeský! a dej, abyste jednou do hodné bryndy padl, a já mohl pro vás do ohně skočit. Můj život máte v zástavě, dokud budou kosti pohromadě držet. Udělejte si ze mne stoličku pod nohy, podušku pod hlavu, starý Kartáček je váš na věky. (Odběhne.)

Aug. Poctivá duše, jakž bych ti mohl dnes něco odepříti! Dvě stě zlatých — a taková radost! Založeno jimi štěstí několika lidí. Bohužel, bohatství ani neví, jakých rozkoší by mohlo jen svými odpadky natvořiti!

Výstup 2.

Hájek. August.

Háj. Ah, dobrého zdraví, milý doktore!

Aug. Pozdrav Bůh, otče! Byl jste na ranní procházce?

Háj. V zahradě. Je to dnes utěšený den, a pod zeleným stropem požehnaných stromů otvírají se prsa jako brány chrámu, když má vejíti Hospodin.

Aug. Vy jste dnes ve svátečním rozmaru.

Háj. Jsem. Sladkou rozkoší naplnilo se mé srdce pod jasnou oblohou. Ty však hledíš také, jako bys byl u radosti pozván na hody.

Aug. To *jsem* také, milý otče! a rád bych, abyste přisedl se mnou ke stolu.

Háj. Jak to?

Aug. Vím dobře, že si přejete, abych svobodný stav svůj proměnil.

Háj. Ano, přeju si to, avšak nikoli jen k vůli sobě, nýbrž k vůli tobě. Muž vykonává jen polovici občanské své povinnosti, když zůstává bez úvazku manželského, a pak bych ve tvém domě rád zase omladnul.

Aug. To se může nyní státi, milý otče! Před dvěma měsíci byl jsem povolán k nemocné dívce do vzácného domu. Hned při prvním kročeji k loži jejímu ozval se ve mně hlas: To bude sladké vítězství tvého umění, jestli se uzdraví! A ona se uzdravila; ale já pak nemohl od ní se odtrhnout, a nadarmo jsem vyhledával hojivého léku; mimo nadání byl jsem k dívce upoután už milostnějšími okovy nežli povinností lékařskou, a andělská duše její sklonila se k mojí v nejvřelejším úvazku. Milujeme se, a právě mi zjevila, že její otec lásku naši požehná. Teď leží moje štěstí v rukou vašich, milý otče!

Háj. Aj, aj, zamilovaný blázínku! Od které chvíle neví pan doktor, že štěstí každého člověka v jeho vlastních prsou spočívá? Ostatně jsi také svým pánem. — A kdo jest ta dívka?

Aug. Jest jediná dcera váženého, bohatého domu.

Háj. Pěkné přídavky u nevěsty; ale toť nejsou přece její hlavní ctnosti?

Aug. Jest to dcera velkokupce Záleského.

Háj. (ostře se na něj podívá). Koho?

Aug. Záleského.

Háj. Toho... Tos mohl říci nejdříve, a byl bych tě zbavil dalšího vypravování.

Aug. Proč?

Háj. Jak můžeš myslit na spojení s takovým člověkem?

Aug. Já myslím na jeho dceru, a ta jest vtělený anděl.

Háj. Dcera ohavného bankrotáře, nevíš to?

Aug. Já na to zapomněl, když jsem se kochal v pokladě její milosti, a jinak zdá se mi také otec její býti dobrý muž.

Háj. Mlč, nezhanobuj ústa svoje chválou člověka, jehož jméno je zaplaveno slzami a zanešeno kletbou.

Aug. Takové neštěstí může potkati sebe poctivějšího člověka.

Háj. To může, neboť každé štěstí stojí na křehkém podstavku, a snadno se převáží; pak jest to ale něco jiného, pak nejezdí takový člověk v kočáře, an se okolo něho v blátě bídák potácí, hříšnou špekulací znuzovatělý. Skutečně a bez viny na mizinu přišlému podám ruku ochotně, pozdvihnu jej; ale od vylíčeného loupežníka s ošklivostí se obrátím.

Aug. Ale což může dcera za vinu otcovu? To jsou nelidské soudy starých časů.

Háj. Nehaň, nelaj staré časy, já z nich také pocházím; ale hříchy otců bývají spláceny v devátém koleně — na to pamatuj.

Aug. Nevinná dívka neměla by tedy rozkoš tohoto života požívati, že otec její —

Háj. Já jí to nebráním; ale ať si vyhledá jiné heslo ku své rozkoši, ne sňatek se synem poctivého měšťana.

Aug. Otče, až ji poznáte —

Háj. Mlč, nechtěj mé srdce obelstiti, mou starou hlavu sladkým štěbetáním omámiti. Dělej, co se ti líbí; tys odrostl otcovskému napomínání, jsi pánem svým. Já si chtěl arci v lůně tvé domácnosti na svoje stáří tichý stánek vystavěti; ale se Záleským nemohu tam bydlit a donesu tedy naděje své do hrobu.

Aug. Otče, já vím také, co je čest.

Háj. To ještě doufám.

Aug. Ale vaše zdání o cti jest přehnaná úzkostlivost.

Háj. Jak? ty mne chceš nyní tomu přiučovat, čemu jsem dlouhá léta věku svého věnoval? Čest je zrcadlo, jehož lesknavou plochu i sebe menší dechnutí tak zakalí, že se nikdy více očistit nenechá. Stírej, jak chceš, a kdybys poskvrnu i setřel, jednou tady byla, a na to místo bude svět prstem tak dlouho okazovat, dokud se jeho paměť nerozpadne v popel.

Aug. Vy tedy myslíte, abych se dcery Záleského odřekl?

Háj. Já nevím, co ti poroučí tvoje čest.

Aug. Ta mi poroučí, abych splnil, co láska moje slíbila.

Háj. Pro libůstku srdce chtěl bys obětovat čest

Aug. Ustaňte, to nesmějí o mně říci ani ústa otcovská. Ne svou láskou, ale tím bych zakalil jasnolesk jména svého, kdybych k vůli zastárlému předsudku, k vůli strašivému přízraku falešné cti od dívky se odtrhnul, kteráž nemá ani toho nejmenšího tušení o poklesku otce svého, a jarním květem nevinnosti se zastkvívá.

Háj. Nu, tedy se na ni upni a odtrhni se od otce.

Aug. Nebe nedopouštěj! Srdce mé jest k vašemu upoutáno vazbou lásky neskončené a zůstane v něm ukotveno, dokud poslední krůpěj krve jeho nezledovatí; ale abych k vůli pouhému vrtochu brány svého ráje zavřel, to na mně nepožadujte! Což je mi do otce mé dívky? což je do jejího jména, jejího bohatství? Štěstí její spočívá v její lásce, a v tomto pokladě kochal bych se, i kdybych ji byl poznal jako žebračku. Ono vás to jen překvapilo, milý otče! ale vy si to jistě rozložíte a shledáte, že není při mé lásce žádné překážky, ježto by jako hromonosný mrak outlé pupence blaha mého zničily. (Odejde.)

Háj. (zůstane pohřížen v myšlénkách). Hochu, hochu, tys mi pokazil den, jehož počátek řadu radostných hodin sliboval. Dejž jenom nebe, abysi ze svého omámení brzy procitnul! já bych to nesnesl, kdyby měla vazba srdcí našich puknout. (Zvenku se klepá.) Jen dále!

Výstup 3.

Záleský. Hájek.

Zál. (mimo obyčej přívětivě). Služebník, milý pane Hájku!

Háj. Nápodobně. S kým mám to potěšení? —

Zál. Vypadl jsem vám už docela z paměti? Vida, vida! Před lety jsme se přece častěji při obchodě potkali.

Háj. Ah, je pravda! Pan Záleský, jestli mě staré oči neklamou.

Zál. Člověk arci stárne —

Háj. A dozrává k odplatě. Vy jste trochu sešel, co jsme spolu nemluvili.

Zál. Za to vy tu ještě stojíte jako zdravý, silný kmen.

Háj. Snad proto, že mě žádný červ nehryže. Neposadíte se u nás, pane Záleský? (Oba sednou.) A co pak se líbí?

Zál. Něco milého, pane Hájku! Není to řízení obchodní, přicházím co otec k otci.

Háj. Ahá!

Zál. Váš pan syn, náš milý doktor, miluje mou Emilii —

Háj. Právě byla o tom řeč.

Zál. Byla? Nu, to mě těší. A moje Emilie praví, že bude s ním šťastna. Já mám tu jedinou, pana doktora znám, i myslil jsem si tedy: Budeš těm dětem po vůli, pojednáš s panem Hájkem —

Háj. Počkejte, pane! Jestli vás do mého domu nic jiného nepřivedlo —

Zál. Přicházím jen v té záležitosti. Myslím si, když otcové spolu vyjednají, přijdou mládí tím spíše k cíli.

Háj. V té záležitosti mohl jste si chůze ušetřit. Já nechci o té věci slyšet.

Zál. Jak?

Háj. Ani slyšet. Syn může jednat, jak se mu líbí; v tom ohledu je svým pánem; ale já budu pak také dle své hlavy jednat.

Zál. Pane Hájku, víte, že bych se měl hněvat?

Háj. To můžete.

Zál. Co máte proti mé dceři? Ona jest ozdobou svého pohlaví, její jmění vyrovná se vašemu, není-li spíše větší —

Háj. O tom se přede mnou nezmiňujte, abych vám nemusel říci, že bych dceru vaši spíše uvítal, kdyby byla chudá. Slovem, abychom si dobře rozuměli, pane Záleský! když se otcové k sobě nehodí, bývá manželství dětí jejich bez požehnání.

Zál. (už popuzen). A proč bychom se k sobě nehodili? Jak to myslíte?

Háj. Ušetřte mi dalšího výkladu.

Zál. Co máte proti mně?

Háj. Nu, chcete-li to zevrubně slyšet, já to říkám nerad, ale vy mi nejste roven.

Zál. Že nejsem... (Dá se do smíchu a béře klobouk.) To můžete mít pravdu. A kdyby to nebylo ve vašem příbytku, řekl bych vám —

Háj. Co?

Zál. Že jste — sprosták.

Háj. Ano, jsem; prostý řemeslník jsem, ale mám něco při sobě, čemu se nevyrovná ani urozenost, ani důstojenství, ani všechno učení, ani světa hluk a lesk, bez čeho sebe skvostněji krumplovaný zlatohlav člověku jen jako loupežníkův plášť s beder visí — *česť* mám, pane! zachovanou, neposkvrněnou čest, pane Záleský! — jsem poctivý člověk, a v tom si nejsme rovni. Rozumíte?

Zál. (chce odpovědít, zamlčí se ale, odchází, opět se však zastaví). Po tomto upřímném odhalení vašeho srdce upustil by zajisté každý jiný na mém místě ode všeho dalšího vyjednávání; ale já vám chci okázat, že mám také něco při sobě, co se vaší cti vyrovná, a v tomto případu ji snad i převýší, totiž lásku k svému dítěti. My si nejsme rovni; ale což je našim dětem do toho? Ty jsou si ve své lásce rovny a mohou býti šťastny; protož jim nechtějme ztenčovat právo, kteréž jim udělila sama příroda. Pamatujte na to, poctivý člověče! až jedenkráte strašidlo neporušené cti na chvíli od vás ustoupí, a pomyslete pak na to, abyste synu svému vezdejšího života štěstí nekazil. (Odchází.)

Háj. (volá za ním, an je skoro už u dveří). Pane Záleský, ještě na slovo!

Zál. Nevylil jste ještě všechnu žluč?

Háj. Tnul jsem vás snad tróchu přes míru, ale krev se mi pobouřila myšlénkou, ze má skrze vás různice do mého domu vejíti, kdež posud kázeň a báseň bydlela.

Zál. Já povolal ku své dceři jenom lékaře, nikoli milovníka.

Háj. Abyste ale neřekl, že miluje prostý řemeslník syna svého méně nežli popanštilý kupec dceru svou, tedy poslyšte! Když mě přesvědčíte, že skrze vás moje čest netrpí — nemračte se, neškubejte sebou, já to myslím dobře —

Zál. Co chcete?

Háj. Pojďte se mnou mezi lid.

Zál. Ne snad, aby byl mým soudcem? Ten stohlavý, storuký a přece tak slabý ještěr, kterýž zkrotne, když se mu hrst peněz na dračku hodí!?

Háj. Pane, to se vám jen zdá. a ve své zaslepenosti lajete soudci, kterýž se nenechá oklamat, třeba jste ho i na nějaký čas omámil. Soud lidu je mocnější nežli zvuk vašeho stříbra, a já se ho musím držet, já jsem s lidem živ.

Zál. Co má tedy býti?

Háj. Pojďte se mnou mezi lid — já sice nevím, nebudu-li muset někde oči sklopit, ale jen pojďte; a když se nikdo na mne nezaškaredí, nikdo hlavou nezavrtí, tedy se poddám, požehnám lásku syna svého a v žádném právu ho neztenčím.

Zál. Já bych mohl na to odpovědít, že není váš lid lidem mým, i mohl bych vás uvésti do společnosti, kde moje chvála zaznívá; ale za jedno neuměl byste v tom živlu dýchat, a za druhé chci vám dokázat, co bohatý muž u vašeho lidu platí.

Háj. Nu, tedy se na to podíváme... a víte-li co? dnes máme nejkrásnější příležitost. Je boží neděle, a na veřejných místech máte hromady lidu, na jehožto soudu mi záleží. Pojďte! Pod širým nebem, v lůně radostí, kde srdce lidské upřímností přetýká, tam vyrovnáme svou rozepři.

Zál. (do sebe). Emilie — mé dítě! jen k vůli tobě kořím se této hrubé vůli! — Budiž tedy, půjdeme.

Háj. Tak! alespoň poznáte něco nového, člověka v přirozené veselosti, při kteréž mu břemeno celého téhodne se srdce padává a těžké lopocení celého života z hlavy se vykuřuje. Jestli je tedy libo, pustíme se v závod, a do večera se ukáže, kdo vyhraje a — kdo prohraje. (Odejdou.)

Proměna.

Kartáčkův příbytek z prvního jednání.

Výstup 4.

Lizinka. Beránková. Potom *Jahodová.*

Liz. (přivádí Beránkovou). I nestarej se, matinko! Vždyť není strejček dnešní, abysi musela mít strachy, když se hned nevrací.

Ber. Je tu jen o to, aby ze samé horlivosti někam nevešel —

Liz. Odkud by ho více nepustili? To by byla ovšem rána. Ale toho se nebojím. Já mu řekla, aby už nechal všeho starání a běhání; však ono nebude tak zle, dostane-li Hrdlička trochu starší nevěstu. Aspoň bude potom ze mne mudrc.

Jah. (v klobouce a vůbec nad svůj stav vystrojená; vcházejíc vůkol se ohlíží). Služebnice! Jsem zde u jistého — Kartáčka, co vyklepává šaty?

Liz. Zrovna u něho, ačkoli není právě doma. Co se líbí, jemnostpaní, nebo s kým mám to potěšení?

Jah. Ah, to jste vy tedy dozajista ta osobička, za kterou se mladý Hrdlička blázní?

Liz. Je-li k tomu právě bláznění potřebí —

Jah. Hotového bláznění; neboť ten mladý člověk je sám proti sobě, šlape si po štěstí, může dostat osobu s hezkými penězi, s hodnou živností, slušnou osobu; já bych to neměla sice říkat, ale deset jiných by se oblízlo, osobu, která za to stojí, aby se mužský na ni podíval.

Liz. To mě těší.

Jah. To vás těší?

Liz. A jak! Vždyť z toho vidím Hrdličkovu velikánskou lásku, když na to všecko nedbá a přece na mne myslí. Já měla už strachy, že mi ptáček ulítne.

Jah. Však on také ulítne.

Liz. Nevím. Já nemám sice hezké peníze, ba ani nehezké, také nevím, jestli by se jich deset oblízlo; ale to vím, že mě má Hrdlička rád, a to také něco platí.

Jah. Ale co pak je mu to platno? Rodiče tomu nechtějí a nedopustí, aby si uvázal na krk osobu, která by mu celé štěstí zkazila.

Liz. To jsou arci moudří rodiče! Bůh jim osvěť skořepinu, kde jiní lidé mozek mívají.

Ber. (potaji). Ale dítě, kdo pak je to?

Liz. I to Bůh ví! V těch šatech byla bych hledala něco chytřejšího.

Ber. Milá paní, nebo kdo jste, co pak vám na té celé věci vlastně záleží?

Jah. Co že mi na ní — ó tuze mnoho! však uslyšíte. Jako dobrá osoba přišla jsem panně povědít, aby tu známost přetrhla, aby neměla daremné opletání, aby měla považení a nestavěla se jiným do cesty.

Liz. (se směje).

Ber. Ale paní — jakým právem?

Jah. Tím nejlepším, vůlí rodičů, z dobrého srdce, starostí o toho mladého člověka; a vy, jakožto matka, měla byste také slovíčko do toho promluvit, mastné slovíčko; ale arci, teď jsou matky, že mají radost, jen když se holky pod čepec dostanou; jak se tam dostanou —

Ber. Ale milá paní —

Liz. I nech, matinko! já si to odbudu sama s tou paničkou v klobouce a šálu, jaké já ani o božím hodě nenosím. Podle všeho zdá se mi, že je panička (s úklonkem) ta samá panička s hezkými penězi a tak dále, kterou si má Hrdlička vzít, nebo vlastně: která si chce Hrdličku vzít: a tuť není arci divu, že vyjíždí s tak ostrou zbraní do pole; hezký, mladý ženich za to stojí, je-li pravda? Ale já se nedám tak snadno ani posekat, ani postřílet. Služebnice, paní Hrdličková — ale ne!

Výstup 5.

Kartáček. Hrdlička. Předešlé.

Kar. (s uzlíkem v ruce, už mezi dveřmi zpivaje). Laudate Dominum — veselte se, radujte se! Dobrého zdraví, děti! Ah, máme hosti! Ponížený —

Hrd. Jak? vy tady, paní Jahodová?

Jah. Není vám to vhod? Chce-li člověk panáčka vidět, musí ho jen tady hledat.

Kar. Jakže? pan Johanes tu paničku zná?

Liz. Vždyť je to — (Tiše s ním rozpráví.)

Jah. U mne se tedy nedáte vidět?

Hrd. Ale paní Jahodová, jak vám to napadá?

Kar. Ba, je to nápad, jako kdyby chtěla babylonská věž kotrmelce dělat. Milá, zlatá paničko — ale u všech rarášků! — my bychme se měli také znát; inu ovšem! vždyť beru u vás brambory! (K ostatním.) Paní Ančerle, hokyně tamhle z dlouhé třídy! A vy tedy pasete na pana Johanýska? I proč ne, he, he! jste hezká osobička a radost je na vás koukat, když ty brambory měříte; ale tady nebude z toho mračna déšť. Pan Johanes dostane službu i bez vašich peněz.

Hrd. (mluví po tichu s Lizinkou a Beránkovou).

Jah. Snad za ty, co vy vykartáčujete?

Kar. Ano, za ty, he, he! proto jsem Kartáček. Ale nynčko — mám z toho radost, že jsme se i z téhle strany poznali, ale teď bych prosil — (okáže na dvéře) abyste nezmeškala.

Jah. Pane Johanes, vyprovoďte mě; musím vám něco říct.

Kar. I jen si to nechte za lubem, on toho má nynčko dost; a musíte-li mít nějakého kavalíra, aby vás provedl, tu jsem; udělám si tu radost a vyvedu vás až za dvéře.

Jah. Ó nenamáhejte se, však já nebudu déle překážet. Beztoho vidím, že je pan Hrdlička celý slepý, němý —

Kar. A hluchý k tomu.

Jah. Ať si běží tedy do zkázy!

Kar. Už je u ní.

Jah. A nebo ať si užívá radosti — mně je to všecko jedno; snad se půjde také do Hvězdy, ha ha?

Kar. Oh, a jak! generálním maršem. Tuhle je už proviant (okáže uzlík) za pět grošů okurek.

Jah. No, tedy přeju pěkné vyražení, ha, ha! Za málo peněz málo muziky; krátka vlna se brzo zkartáčuje. Služebnice! (S ouštěpným smichem rychle odejde.)

Kar. I bodejž do tebe! — a to nemá člověk na svět bručet, když vidí takový trojníkový krám v samém hedbáví! Potom se naříká na zlé časy.

Liz. My nebudeme na ně naříkat.

Kar. Pověděl vám už pan Johanes?

Ber. Je to pravda, milý bratře?

Kar. Učiněná pravda: zejtra nebo pozejtří máme peníze.

Ber. Ale odkud pak je —

Kar. Na to se neptej, jen když budou cinkat. Teď ale honem, zapřahejte! pojedeme za bránu. Dnes musíme vytřást všechny trampoty.

Ber. I kam pak se mnou na takové místo! To by bylo jenom k posměchu.

Kar. Jen ať se někdo opováží! Co ti napadá? Krásný den je boží dar pro každého, koho nemají lidské paragrafy právě v klepetách. Mlč, my ti vybereme pěkné místečko, kde se ti zaraduje srdečko, ha, ha! a na mne musí dnes celý svět veselou larvu vystrčit. (K Lizince.) Teď ale jen honem, ty pečlivá Marto! košík a mísu, nože a vidličky, flašku na ocet; místo pepře vezmeš s sebou svůj jazejček —

Liz. A vy svůj! Budeme mít alespoň špičky k obědu. (Běží pro košík atd., přinese klobouk a šátek pro sebe i pro matku.)

Kar. A pan Johanes strčí na cestě několik cerbulatů do kapsy.

Ber. Ale bratře, takové marné útraty —

Kar. Mlč. dnes je veliká tabule pod zelenou, Kartáček dává traktaci! Honem, nevěsto, nějakou tu ošatku na hlavu — a kde pak je moje plachta, kdyby nás chtělo nebe postříkat? (Běží do kouta pro deštník.)

Liz. Dnes bude mít snad nahlídnutí —

Kar. Ano, k vůli nám se bude dělat jiný kalendář! — Honem, ženichu! chopte se košíku, ten nebolí. Pojď sem, stará! (vezme sestru pod paždí) a vy dva hezky za námi. Vida, panu Johanesovi to sluší jako rekrutovi buben, hehe!

Liz. Však on se vykřeše!

Kar. A zperfektí, je-li pravda? Jen až ho vezmeš do kordy! Teď ale pozor! Hejsa muzikanti, trubte, páni jdou! (S deštníkem na rameně zpívaje odchází.)

Liz. }
Hrd. } (se vedou a poskakují za ním).

Proměna.

Veřejná zahrada (čili Hvězda u Prahy se svým rozmanitým životem). Hosté rozličného stavu. Po pravé straně v koutě několik krámů.

Výstup 6.

Vorlíčková u jednoho krámu, *Dorotka* při ní. Potom *Lupínek* a *Burian.* Pak *Hájek* a *Záleský.* Později *Kartáček.*

Vor. Pojďte, mládenci, pojďte! Mám tu prsteny pro nevěsty, laciné dýmky, obrázky skoro zadarmo (K Dorotce.) Dnes tu civíme nadarmo. Počinek nebude ani za to stát; kdyby to nebylo právě na cestě, nebyla bych se tady ani stavila. Dej trochu pozor; já se podívám mezi lid. Zdá se mi, ze jsem prve někoho zahlídla. koho bych ráda ještě jednou potkala. (Odejde.)

Lup. (přijde s Burianem). Já nevím, co to starému Hájkovi napadá! Co má s tím člověkem co jednat? a tak veřejně.

Bur. Je to věru jenom pro lidskou pomluvu.

Lup. Já bych s ním nešel mezi lid, a kdybych při každém kročeji dukát našel

Bur. On si toho tuším už také povšimnul, že jsme se mu vyhnuli.

Lup. I kdo pak by se s ním zastavil! Jděme raději k našim lidem, abychme ho ještě jednou nepotkali.

Bur. Tu máš! My o vlku a vlk za humny. (Obrátí se a zacházejí mezi lid.)

Háj. (přichází se Záleským a volá za odcházejícími). He, pane kmotře! dobrého zdraví! — Aj aj, co pak je těm pánům? Jako by do nich střelil, a jsou přece dobří známí! — Nu, jak se vám tu líbí, pane Záleský?

Zál. Oh, je tu jak náleží veselo, živo, lidnato; ale často bych sem nechodil.

Háj. To věřím, protože tu mnoho přívětivých tváří nevidíme, leda těch, co nás neznají. (Přejdou.)

Kar. (přichází ze zadu se žbánkem v ruce a ohlíží se). Ať jsem kosův nebo čí — tady to myslím bylo, anebo měl jsem vidění. Arci, za ta léta, kam pak se děla podoba! On je to nápad rohatý, na něco takového myslit, hehe! (Kouká se po krámech.) Také ji tu uvidím; ale nedalo mi to přece pokoje, až jsem našim upláchnul, abych se přesvědčil, a mně se všecko zdá, hehe! že ona po mně také merčila. Byl by to morďiánský kousek, hehe! (Pije.) Dnes prasknou tři dvacetníky, to už vím; ale vezmi si je rarášek! vždyť je podle toho den. Pod tím božím klenutím teče to, hehe! jako do holínky. (Napije se a zpívá.) „V tom berounském kraji“ — Co že? Není to starý Hájek? Ať nemám tři léta co kartáčovat, není-li ten vedle něho, ten hubený vydřiduch! U všech všudy! jak přichází ten poctivý muž do těch pazourů?

Háj. (vrací se se Záleským). Snad abychom si někam sedli a podívali se, co tu mají ve sklepě.

Kar. (ho pozdravuje). Pánbůh rač pozdravit, pantatínku!

Háj. I dobrého zdraví, Kartáčku! Také tady?

Zál. (stranou). Zase to setkání!

Kar. Také tady, také; my sprostá čeládka musíme také jednou ten prach setřást, co nám celý rok na zádech leží. (Kloní se.) Velice potěšen, že nás také pan Hájek poctil, ačkoliv také oči vyvaluju, že se právě s tímhle pánem slezl.

Zál. Co se opovažujete?

Háj. Aj, aj, člověče, nahlídl jste už tak hluboko do žbánku, že urážíte vzácnou osobu?

Kar. Vzácnou a vážnou — i ano, ale jinde, ne u nás, drahý pane Hájku.

Zál. Budeš mlčet, nestydatý? anebo chceš, abych tě dal odvést?

Kar. Mne? i ty kalibáne! zač pak? proč pak? I pojď, pojď! Mne odvést! Lidičky poslechněte! on prý mě dá odvést — tenhle bankrotář!

(Lid se nastaví kolem.)

Zál. (chce odejít).

Kar. (chytne ho za kabát). Počkej, kamaráde, teď stojíme spolu jako hosté u jednoho stolu, pod jednou střechou, teď si povíme do pravdy. Tys mi pokazil živobytí, já se klaněl před tebou, moje sestra plakala, prosila, oslepla! (Polo s pláčem.) Lidičky, moje sestra oslepla, že ji tento hltoun odřel! — a ty mě zavřít?

Háj. Ticho, ticho, Kartáčku! (Vstoupí mezi ně.) Pamatujte se!

Zál. (rychle odejde).

Lid. Šťastnou cestu, ha ha ha!

Vorlíčková (mezi tím přijde, postaví se stranou a pozoruje Kartáčka s účastenstvím).

Háj. Víte, že můžete mít opletání?

Kar. Ať si mám, ať pojdu, ať toho má ten lupič ještě více na svědomí! Vy tomu, pane Hájku! nerozumíte, co to je, když se chudý člověk ozývá, to musí míti ránu až do kosti. Ať si mě zavrou, jestli jsem toho zasloužil, ale já mu potom teprva okážu —

Háj. Nu, nu, jen se upokojte, vždyť nebude tak zle!

Kar. Bude zle a je už zle; když se já zlobím, to něco znamená.

(Lid se pomalu rozchází.)

Háj. Nu, tedy tu zlost spláchněte; a kdybyste chtěl píti na mé zdraví, udělal byste mi radost. (Strká mu tolar do ruky.)

Kar. A — a — pane Hájku!

Háj. Mně k vůli —

Kar. A k vůli panu doktorovi až do smrti; ano, má se státi, he, he! poctivé zpropitné není žádná hanba.

Háj. Tedy se veselte, a (vezme ho za ruku) zůstaňte až do smrti pronásledovníkem vší nepravosti, třeba se ukrývala sebe lesknavějším kabátem. Zachovej Pán Bůh, milý Kartáčku! (Odejde.)

Kar. To je muž! z toho mohl by doktor prášek dělat a dávat ostatním užívat! — dá mi celý tolar! No, počkejme, teď bude teprva den! Vivat pan Hájek!

Vor. (k němu rychle přistoupí). A Kartáček vedle něho!

Kar. (vypoulí oči, hledí po ni a po krámu). Chval každý duch Hospodina, tu je zas! Já nevím, panímámo, a jestli se mi mozek nezklochtal, tedy bych vás měl znát.

Vor. To věřím, máte dobré oko, ačkoli je tomu víc než půl kopy let, co jsme se neviděli.

Kar. Arci, arci; vždyť je to ještě její hlas, celá ta stará muzika, při kteréž jedenkrát mé srdce tancovávalo! Verunko! paní anebo —?

Vor. Panna, ještě panna —

Kar. I šlaka! panna — a —? (Ohlídne se po krámu.)

Vor. Stará kramářka! tuhle jsou moje poklady. Ale jak pak, nedáte mi ruku na přivítanou?

Kar. Tu je máte obě — i se žbánem, moje zlatá; tu je máš, Verunko! Já se nemohu ani zpamatovat.

Vor. A nehněváte se?

Kar. Měl bych, měl bych se hněvat a to hodně; ale starému kocourovi by to divně slušelo, a pak nás ten had oba napálil, není-li pravda?

Vor. Však on nebude mít za to žádného požehnání!

Kar. Za to je nemá; ale čert kamarádovi přece pomáhá. Neviděla jste ho tady?

Vor. Záleského? je tady?

Kar. Byl tady, ale já ho vzal na paškál, a tu odplaval. Oh, to je vám pán, to budete koukat, až vám povím — na kolena padnete, že ho nemáte na krku. Darmo se zlobit!

Vor. Ale ne snad na mne?

Kar. I kam pak bych dal rozum! To už dávno ve mně vyhaslo, to jest: žluč a mrzutost je ta tam; ale takto, hehe! člověk nemůže nikdy za sebe stát, když má takovéhle pokušení.

Vor. (dá se do smíchu). Buďte tak dobrý a nabručte mi hlavu, abych se na stará kolena ještě zbláznila!

Kar. I, však ono by vás to nezabilo, a mne také ne.

Vor. Tak?

Kar. Toť víte: starý voják —

Vor. Zralý hříšník. A mohl by vás člověk ještě koupit?

Kar. Za pět prstů, moje zlatá! jako poctivého mládence. Ale nynčko tady nestůjme, já tu mám své lidi, sestru Barušku; nemohla byste od svého krámu trochu odskočit?

Vor. Nějakou chvíli ještě dej pozor, Dorotko! potom ale skládej!

Kar. My půjdeme zatím k našim, je-li pravda?

Vor. I půjdeme, jestli to spolu ještě dovedeme.

Kar. I proč pak bychme nedovedli! Co dělá člověk rád, to dovede vždycky. Jen to sprubněme. (Nastrkuje loket.) Vzácná panno Verunko!

Vor. (směje se). Vážený pane Kartáčku!

Kar. Vy jste moje hrdlička.

Vor. A vy můj holoubek!

Kar. Chcete si mě zavřít do truhly?

Vor. Vy byste se mi tam zadusil.

Kar. Nu, tedy leťme! (Odchází hopkem a zpívá.) Alou, alou do Parizu!

Vor. Ale člověče! Kartáčku!

(Opona padá.)

Jednání třetí.

Světnice u Kartáčka.

Výstup I.

Vorlíčková sedí uprostřed. *Beránková* a *Lizinka* u práce. Později *Kartáček*.

Vor. Má zlatá ženo, moje celá historie není tuze dlouhá, leda bych měla o těžkém živobytí povídat. Já to nemohla hanbou doma vydržet, když mi ten darebák straku na vrbě okázal, ačkoli jsem to zasloužila, protože jsem byla fiflena a štěbetání kupeckého šviháka mě omámilo. Když jsem tedy viděla, že mám v ruce cvrčka místo holuba, svázala jsem si raneček a hajdy do světa. Mladá, silná jsem byla, díla jsem se nebála, i řekla jsem si: Budeš hledat službu. Ale štěstí nebo neštěstí, kdož to může říci? — svedlo mě hned první večer na hospodě s lidmi, co šli se svým zbožím na výroční trh. Byla mezi nimi také žena, Bůh jí dej lehké odpočinutí! už je dávno na pravdě, ta hledala právě někoho ku své ruce, aby se mohla na něj spolehnout. Já řku, že bych to zkusila, neboť se mi stará líbila, že měla něco při sobě, co vypadalo po matce. I smluvily jsme se a já u ní zůstala.

Ber. Napořád?

Vor. Bez ustání.

Liz. A nebyla jste vdaná?

Vor. To bych si byla popadla! Z počátku neměla jsem ani času na to myslit, byly plny ruce díla, a pak jsem měla mužských až po krk, už skrz toho jediného darebu. I zůstala jsem tedy se starou jako její vlastní holka, a také jsem po ní všecko dědila. Není toho sice mnoho, ale na jednu osobu je toho dost. Svobodné živobytí se mi zalíbilo, i vydržela jsem při něm, až jsem sestárla.

Kartáček (vejde s hlavou sklopenou a přechází po světnici).

Vor. Ah, náš hospodář už tady?

Liz. Ale co pak to dělá za bubáky?

Kar. Nebyli tady ještě stran arestu?

Ber. Ale tak pak nás jenom neděs.

Kar. E co, tenkrát jsem to zasloužil, a bývalý kamarád mi to neodpustí. Teď sem ale pojďte, holky! pojďte sem a vyfackujte mi.

Ber. Co pak tě to napadá?

Kar. Ta zlořečená huba! já si ji zašpejlím, aby mi jakživo nic nevyklouzlo. Děti... ne, já to nemohu ani říci!

Liz. Aj, aj, pane strejčku! vyť děláte, jako by vám měli zpívat rekvie.

Kar. Ba, nešťastná beruško! tobě budou něco takového zpívat.

Liz. Mně? To bych si vyprosila; já necítím na sobě nic umrlčího.

Kar. Však ono to přijde. Já sám vystrojil tvému štěstí funus; já jsem — já — já se okousám!

Vor. Ale tak pak se nepitvořte jako dítě! Co se vám stalo?

Kar. No, tedy poslouchejte! Já přijdu k milému doktorovi, hned na prahu pozoruju, že mu leží něco na čele; ale pomyslím si: bezpochyby dělá nové pilulky! Ano, dělal pilulky, a já dostal první: „Milý Kartáčku — teď se divím, že neřekl: huňáči! — teď vám nemohu pomoci.“ Já vám zůstal, jako když do mne nůž vrazí; doktor mi ale začne povídat, že prý má rád dceru Záleského, že tomu ale starý Hájek nechce, že byl se Záleským mezi lidmi jako na zkoušku, a já že jsem celou věc ještě více pokazil, že nechce teď otec o Záleských ani slyšet, a že musím tedy čekat; nyní že mi nemůže peníze dát, až jestli prý se s otcem porovná. To je ta paštika, kterou jsem upekl, a já bych si vytloukl zuby.

Vor. Ah, to je hloupost!

Ber. My jsme už jako pro samé neštěstí stvořeni; sotva se naděje vyskytne, hned zas také zmizí.

Liz. A co z toho? Jen se proto nesužuj, matinko, sice budu myslit, že bys mě už ráda měla s krku, a to by mě teprva bolelo.

Kar. Já řku na to arci doktorovi, aby se nezlobil, že jsem se na toho vydřiducha tak rozčepejřil, že vám ublížil, a co jsi ty stará všecko vystála, a tu byl zas mým dobrým doktorem. Vyskočil a běhal po pokoji, ale konečně vypadlo z toho přece jenom, že peněz nemá, a že neví sám, jak to bude v jeho budoucím hospodářství vypadat, jestli otce neoblomí.

Vor. A vy potřebujete jen dvě stě zlatých?

Kar. Pravá žebrota, je-li pravda?

Vor. Aby vám služba zatím neulítla, postarám se vám o ně sama.

Ber. Vy?

Kar. Verunko, vy byste mohla a chtěla? Osobo —

Vor. I nevídáno! to mě nezabije. Promluvím se Záleským; on musí více vyklopit.

Kar. Ah, to je marné těšení — a teď se už docela nepohne.

Vor. Kdo ví, snad s ním ještě nikdo tak nepromluvil, aby se mu bylo svědomí otřáslo; já mu ale povím do duše; má u mne snad více na vrubu, než u těch, kteréž o pouhou mamonu oloupil. Mne okradl o dobrého muže (podává Kartáčkovi ruku), o radosti domácího života a o tichý stánek na stará kolena.

Kar. Ah, má zlatá Verunko! kdo ví, jestli byste nebyla u mne bídu louskala a nouzi přikusovala.

Vor. Ah, když jedí dva z jedné mísy, chutná to vždycky, třebas na ně bída šilhala. No, už se stalo a nedá se zjinačit. Ale s tím kazisvětem promluvím, až mu praskne mázdra na očích a kůra na srdci, není-li už celý ďáblův.

Kar. Kdo ví, jestli se k němu dostanete.

Vor. Já? Na to bych se podívala! Vorlíčková chodí mezi poctivější pány nežli je takový . . . no, však uvidíte! A jestli všecko nic nepomůže, snad se najde pomoc ještě jinde. Vždyť se musím o to vaše kuře postarat, měla jsem být vlastně jeho tetou, že ne? Co jsem jako mladé kachně zkazila, musím jako stará krůta napravit.

Kar. Verunko, na mou duši! vy jste přece ještě jenom —

Vor. Co pak?

Kar. Ta bývalá Verunka, to moje sluníčko, ta nejlepší ženská na světě, až tuhle na mou Barušku!

Vor. Pst! kdyby vás někdo slyšel —

Kar. Ať si! a jestli naší holce pomůžete, ať jsem šlakův! já —

Vor. Co pak, starý příteli?

Kar. Já budu v stavu, vzít vaši krosnu na záda a tahat se vám za to, až pustím ducha.

Vor. I to by za to stálo! Ne, ne, milý Kartáčku! Zůstaňte vy jen v teplém hnízdě, které jste si upletl; bývalá Verunka bude ráda, nalezne-li v něm na chvíli dost malé místečko, jestli k němu ještě jednou zabloudí. Teď ale půjdu, dokud je věc horká. Já neuměla nikdy dlouho rozvažovat; jedna, dvě — a hned do toho, poddej se nebo praskni! Pojď, starý! a okaž mi, kde ta pijavka zůstává! (Vezme ho pod paždí.) S Bohem zatím, paní švagrová! Lizinko, podívejte se, jak nám to sluší! (Odchází s Kartáčkem.)

Liz. Choďte tak jenom ještě dvacet let!

Vor. (už u dveří). Vy byste tomu dala!

Ber. (vstala a volá za nimi). Provázej Bůh, abyste se šťastně vrátili! (Odejde s dcerou.)

Proměna.

Pokoj u Záleského z prvního jednání.

Výstup 2.

Emilie. Josef. Potom *Radoveský.*

Emil. (s pravé strany jde k levé, odkud Josef vychází). Nu, jak je otci? co je otci? Mluv, ty to víš dozajista! Povídej, nebo se budu hněvat.

Jos. Neračte mít starosti, nic mu není; nějaká malá mrzutost, nebo obyčejné bolení hlavy.

Emil. Ne, ne, to je něco jiného; tak jsem ho ještě neviděla. Jako poděšený vrátil se domů, zavřel se a nenechal se posud žádnému vidět — ani mně.

Jos. Tedy to budou obchodní starosti, špekulace; kdyby to bylo něco jiného, poslal by si pro pana doktora.

Radoveský (vejde). *Bon jour, bon jour!* ah to je deliciezní *qui pro quo*: hledám starého pana Pluta, a nalézám kvetoucí Afroditu, jako by se byla právě z mořské pěny vyloupla. *Comment?* Co tomu říkáte, *ma chere?* Takovým nápadem neleskne se ani Paul de Kock. Ale kde pak máte starého pána?

Jos. Je ve svém pokoji.

Emil. Nebude však takového rozmaru, aby přijímal návštěvy, třebas byly vzácné, jako pana barona.

Rad. *O, vous êtes charmant!* a já s ním musím —

Jos. (krčí rameny). Račte trochu později — teď to nepůjde.

Rad. Ale co pak je to? *Mon Dieu,* snad nebude starý pán v nějakém *derangement* stran té včerejší scény? (Podtají k Josefovi.) Že s ním musím mluvit, potřebuji dvě stě dukátů.

Jos. (odejde vlevo).

Emil. O jaké scéně to mluvíte, pane barone?

Rad. *Comment?* Vy to nevíte? Ah, vždyť prý to bylo grandiosní, celé město o tom rozpráví. *Avec permission!* (Sedne si pohodlně na pohovku.)

Emil. O čem rozpráví celé město?

Rad. Papá měl kdesi *rencontre* s nějakým sprosťákem, *veritable* scénu z francouzského vaudevillu, ha ha ha!

Emil. Můj otec?

Rad. *Oui.* Byl to ale také nápad, pustit se mezi rozhýřenou luzu! *En verité,* grandiosní nápad, ha ha ha! Na to by ani božský Dumas nepřipadl.

Jos. (se vrátí). Aby prý se líbilo za hodinu poslat. (Odejde.)

Rad. *Bon,* pošleme!

Emil. Ale pro milý Bůh! co se to vlastně přihodilo?

Rad. Prosím vás, *ma chere,* napadlo tam sprostému člověku, právě *en canaille* vyčítat starému pánu, že udělal bankrot.

Emil. Můj otec?

Rad. Teď ne, *ma chere;* neradujte se, to je stará historie, víte — ah, je pravda, vy jste byla tenkrát ještě malá sylfida.

Emil. Tedy — před lety?

Rad. *Oui,* a byl to řádný bankrot; pamatuji se jako dnes, *en verité!* grandiosní kousek, a všecko v pořádku, nikdo nemohl starému pánu do živého, ha ha ha! Tomu se musím od něho ještě naučit.

Emil. Můj otec, bankrot? — a co je to vlastně?

Rad. Co, *comment?* (Vstává.) Co že to je? Ha ha ha, to je grandiosní vtip, *en verité!* grandiosní.

Emil. Co je to, pane barone? Pravý význam toho slova tajil se mi vždycky s jakousi nesnází — oh, já se dobře pamatuji, ale od několika dní slyším je jakožto žalobu; co je to?

Rad. Ah, to je kolosalní, ha ha ha! Slečna Záleská chce vědět, co je bankrot, ha ha ha!

Emil. Prosím o to.

Rad. Že ještě prosíte? *Enfin ma chere!* Víte co je — liška?

Emil. Vím.

Rad. Když vleze liška do želez, a myslivci už nad ní stojí, a ruce natahují a na kůži se těší, a liška jim přece uklouzne a myslivci se v pasti ještě uskřipnou, to je bankrot.

Emil. A — něco podobného že by byl můj otec —?

Rad. *Oui, ma chere!* Byla to excelentní operace finanční, k popukání. Ani Eugen Sue nemůže nic pikantnějšího vymyslit. To bylo křiku a běhání, naříkání, pláče — *chere papa* mnul si ale ruce a počítal stotisíce.

Emil. Pane, to není pravda! to není pravda!

Rad. *Parole d'honneur!* mluvilo se o velikých sumách, kteréž mu ta špekulace vynesla.

Emil. Pane, vy jste!... Jděte, nežli zavolám otce, nežli svolám lidi —

Rad. (hledí na ni s podivením a pak se dá do smíchu). A, a to je grandiosní! Toť vypadá skoro, jako byste se hněvala? *Mon Dieu*, proč pak? Toť je historie, kterou by sto jiných rádo o sobě povídalo; *parole d'honneur*, já sám! a proto vám nerozumím.

Emil. Jděte, pane, nežli se zapomenu, jako vy jste učinil. Štěstí vaše, že vás tady nikdo neslyšel.

Rad. Ah, to je deliciésní nedorozumění, ha ha ha! Ne, ne, můj anděle, tu je všechno rozhorlení zbytečné; my stojíme už dlouhá léta se starým pánem v účtech, a víme co víme. Bankrot, nebankrot, proto jste vy přece koruna všech našich poupátek; ani Victor Hugo nemohl by pro novou Esmeraldu nic pikantnějšího vyvolit, *parole d'honneur!* nic pikantnějšího! *Au revoirè, mon ange! au revoirè!* (Odejde.)

Emil. Co je to? — Onehdy ti dva staří lidé, dnes tento protivný hejsek; kdo mě vyvede z toho bludiště!

Výstup 3.

August. Emilie.

Emil. Ó pojď, pojď, drahý příteli! a vyveď mou duši z vln pochybnosti, nemá-li žalostí utonout. Po městě prý se povídá — víš o tom, co mého otce včera potkalo?

Aug. Ó, jakž bych nevěděl! Vždyť je toho moje láska vinna — odpusť!

Emil. Tvoje láska?

Aug. Můj otec —

Emil. Netaj mi ničeho!

Aug. Je člověk ze starých časů, a nechtěl slyšet o spojení s domem otce tvého —

Emil. Nechtěl!?

Aug. Vyzval ho mezi lid —

Emil. A tam jej pohanili?

Aug. K mému neštěstí.

Emil. A tvůj otec? — Nepovídal jsi, že je poctivý, šlechetný muž?

Aug. Pro čest by obětoval život.

Emil. A je proti mému otci? Ó běda mně, tedy je to všecko pravda!

Aug. Upokoj se, drahá dívko!

Emil. Ne, ne, můj Auguste! tak mě neukájej; ale zbav mě dříve traplivé nejistoty. Znáš příběhy našeho domu?

Aug. Znám.

Emil. A je to pravda, že můj otec... Počkej, ještě nemluv! nech mě ještě jednou všechny květy minulosti sesbírat, v nichžto se mi jeho láska jevila, v nichžto se mi jeho měkké srdce lesknulo! Já se pokochám ještě jednou v tom nepokaleném, spanilém obraze! — Ó můj nešťastný otec!

Aug. Zpamatuj se, Emilie —

Emil. Ne, netěš mě, ať nemyslím, že je vina jeho ještě větší, nežli se už obávám. Tedy je to pravda? Udělal otec.... ne, ne, já to nemohu věřit! Zlý člověk mluvil tady o nářku a pláči — ó viď, že nebyl otec příčinou žalostných slz?

Aug. Milá Emilie —

Emil. Ty se vyhýbáš odpovědi? Tedy byl?

Aug. Jáť pozoroval už dávno, že jsi vychována bez vědomosti o té nešťastné příhodě; doma se ti to po všecka léta pečlivě tajilo, a z domu jsi takořka ještě nevystoupila.

Emil. Ó kéž bych mohla v něm také zahynout, aby svět o mně nezvěděl!

Aug. Emilie!

Emil. (přivine se k němu, a pak mu podá ruku). Měj se dobře, drahý příteli!

Aug. Co ti napadá?

Emil. My se musíme rozejít.

Aug. Emilie!

Emil. Ó nemysli si, že tomu mladý můj rozum nerozumí! Prudkým paprskem může i slabý květ rychle dospěti.

Aug Ty mě nemiluješ —

Emil. Ó můj Auguste!

Aug. Jak můžeš tedy jiné hlasy poslouchat, nežli co ti praví srdce tvé?

Emil. Protože tě miluji, musím je poslechnout. Uznávám i cítím, proč se tvůj otec pevnému spojení s domem naším protiví, a já nedopustím, aby se na tvé choti nějaká skvrna černala.

Aug. Kdož by směl o tobě pochybovat —

Emil. Nech mě! Já nevím proč, ale tuhle (ukáže na srdce) to stojí najednou psáno písmem plamenným, že nemůžeme býti svoji, dokud nebudeš moci po boku své nevěsty přede tváří světa s pýchou kročit.

Aug. Ty bys mohla blahý úvazek srdcí našich sama roztrhnout?

Emil. Aj, kdož pak mluví o tom? Moje duše zůstane věčně k tvojí upoutána, i bude jí to v osamělosti sladkou útěchou, když pozná, že se i tvoje od ní neodtrhuje. Ale teď, teď musím myslit jenom na otce a na naše neštěstí. Buď zdráv až do radostného shledání! (Odejde do svého pokoje.)

Aug. Emilie! Ó nešťastná vina otcova, kteráž nyní chrám dceřiny blaženosti boří! Upokoj se, dívko milostná! nebude se dotýkat tvého citu jemného, neboť jej musím ctít; ale budu na tvou lásku spoléhat. Věrné setrvání zažene mraky, ježto se nad ní stahují, a rozkošně bude nám opět slunce blaha zářit. (Odejde.)

Výstup 4.

Marinka. Potom *Vorlíčková* a *Josef. Emilie.*

Mar. (vyjde z pokoje, ohlídne se, jde nazpět a řekne mezi dveřmi:) Ani živá duše! (Potom odejde.)

Emil. (jde ke dveřím na levo, otvírá a naslouchá). Jak? zavříno? — Otče, milý otče! tvoje Emilie prosí, čeká tady —

Vor. (přicházejíc s Josefem). A já vám, pane komorníku, nebo co jste, povídám, že mě neodbudete.

Emil. (se lekne). Nebesa, co to? Někdo jde k otci — a zase sprostá osoba? Co jest, milý Josefe?

Jos. I tuhle ta —

Vor. Osoba se nechce nechat odbýt, protože má s pánem tohoto domu co mluvit.

Emil. S mým otcem?

Vor. Ah, jste vy dcera domácího, slečna Záleská? No, těší mě!

Emil Jdi, milý Josefe, aby sem nikdo nevešel. — Co hledáte u mého otce?

Vor. Bývalého Záleského, kupeckého mládence z našeho městečka.

Emil. Vy jste otce tenkráte znala?

Vor. Já? skoro. Chcete vědět jak? Máte-li milého, tedy mu tuze nevěřte; mohl by vám vyvést kousek, jako mně váš otec vyvedl.

Emil. Vám, můj otec?

Vor. Oh, nekoukejte na mne! Já byla krev a mléko jako vy, a pan otec švihák v modrém fráčku. ačkoli měl na něm více knoflíků, nežli dvacetníků v kapse. A já se mu líbila; potom ho to ale rozešlo — nu, on býval od jakživa dobrý špekulant, jak se později také v Praze okázalo. Což bylo také na tom, že prosté holce slovo nedržel.

Emil. Milá ženo —

Vor. Vy tu ctnost na něm snad ještě neznáte? Není divu; on jich má tolik, že se nenechají spočítat.

Emil. To zní skoro, jako byste chtěla — prosím, mluvte o mém otci s úctou.

Vor. I jakž jináč!

Emil. Či trpěla by to *vaše* dcera, kdyby se o vás nehodně mluvilo?

Vor. O mně? Moje zlatá slečno, o mně se tak mluvit nemůže, já jsem poctivá žena, a kdybych měla dceru, nevěšela by na sebe hedbávné šaty, zlaté náramky a tak dále, ale strhala by to s těla, kdyby slyšela, že někde lidé bědují, kteréž matka — bankrotem ošidila.

Emil. Spravedlivá nebesa — osobo!

Vor. Kde máte otce? Já se odtud nehnu, dokud s ním nepromluvím.

Emil. On je — churavý; přijďte podruhé.

Vor. Je-li churavý, tím lépe pro něho; bude mu to snad užírat svědomí, a pak byla by naděje, že se všechen ještě vyhojí.

Emil. Co to máte, lidé, najednou proti mému otci? On je vtělená dobrota, já bych dala za něj život! Ach ano, milá ženo! máte-li proti otci mému něco na srdci, svalte to na mne; já ráda všecko vytrpím a nebudu reptati.

Vor. (hledí na ni s velikým účastenstvím). Jak? Záleský má takovou dceru? Na mou věru, to nejsou oči falešné, tam nesedí počtář s falešnými rejstříky — a on může mít takovou dceru? Nu, pak může ještě jednou bankrot udělat a bude přece dost bohatý.

Emil. Ó milá paní, vy se nezdáte býti zlá; a nyní na mne hledíte — ach, kdybych neznala matinku z obrazu, neboť jinak se na ni nepamatuji, myslila bych, že stojí přede mnou!

Vor. Ó milé dítě, kdyby tu stála, jako mohla státi, pak byste vy tu nestála s tou bázní v mladém srdci. Ale ono se to musí zjinačit; už k vůli vám si musí otec ulehčení zjednat, a dceři útěchu. Kde jest?

Emil. Co mu chcete?

Vor. Radit mu chci, aby svrhnul břemeno, pod nímžto se nikdy s lehkým srdcem nevztyčí!

Emil. Jak to?

Vor. Vy tomu arci nerozumíte, vás tomu neučili; ale věřte, mamona není štěstí člověka. Pohleďněte na mne, já nemám nic jiného, nežli co nuzně životu z klepet vytluku, a jsem přece pokojná a směle mohu každému pohlednout do očí! I váš otec bude to moci ještě učinit, jen kde je? Skrývání mu není beztoho nic platno; já s ním musím mluvit, a kdybyste mě dali koňmi vyvleci.

Emil. Nuže, tedy zde, milá paní, počkejte! Otec vyjde snad ze svého pokoje, anebo půjde k němu náš starý Josef; já mu řeknu, aby vás k němu uvedl. Ale potom hezky laskavě, rozumíte, milá paní? jako se starým přítelem! Ach, jen kdybych vám mohla svůj jazyk půjčit, abyste pravou strunu srdce jeho zasáhla a bolestný zvuk z prsou jeho nevyloudila. (Odchází prostředkem.)

Vor. (hledí za ní). Utěš se, ty květe lásky dětinské! tebe se nechci drsnatou rukou dotknout; ale musím zde čekat na s lní hodinu. Postaví si sesli blízko u dveří a sedá si --- v tom

Opona padá).

Jednání čtvrté.

Pokoj Záleského s pěkným nábytkem.

Výstup 1.

Záleský. Potom *Vorlíčková.*

Zál. (stoje u dveří naslouchá). Ticho! — Kdo to asi byl? Také Emiliin hlas jsem zaslechl. (Přechází.) K takovému konci to tedy se mnou dospělo, že se mám přede tváří světa ukrývat? Ne, tak to nemůže zůstati; pod tím břemenem klesnula by moje síla. Avšak nejsem-li pošetilec? Což je to: křik luzy? Já bych jí mohl hrdé čelo okázat a hrdlo zlatem zacpat... mohl bych? — Nešálej se dále, zpupné srdce! Ty to cítíš, cokoliv i počítavý rozum šeptá, cítíš to, že je hlas té luzy mocnější, než tvé mrzké zlato; cítiš to, (temně) vždyť sám z té luzy pocházíš. Ale co se stalo, stalo se, ty musíš přece světu na oči vstoupit; mysli na to, a mysli na své dítě! Ach, moje Emilie, pro tebe jsem... svět by se mi vysmál, kdybych o té velikosti své lásky k tobě rozprávěl; a nebudu muset před tebou oči klopit? Já se zachvěl ve hlubinách duše, když jsi prve volala, a přece jen pramen útěchy mé jenom u tebe! Zachvěl jsem se, a ještě nevím, jestli mou vinu znáš! (Po krátkém odhodlání jde ke dveřím a otevře.)

Vor. (vstoupí). Přec tedy konečně! Jáť jsem už myslila, že si budu muset u dveří ustlat.

Zál. Co jest? Kdo jste? Kdo vás sem pustil? (Jde ku zvonci.)

Vor. Nechte zvonění; vaši lidé vědí, že tu jsem. A snad se nebude pan Záleský prosté ženy bát?

Zál. Co chcete? Já nemám času, abych s každou —

Vor. Světoběžnicí a tak dále. Špatné výmluvy, když se hosté odbývají. Před lety jste jinak zpíval.

Zál. Já?

Vor. Podívej pak se na mne, člověče! Což není pranic na mé tváři, co by tě upamatovalo, žes býval mladý?

Zál. Ženo!

Vor. Tebe arci také léta sedrala, a sedíš přece v teplém hnízdě; jak pak měla tedy Veronika svou barvu podržet, co se dřela dnem a nocí po světě?

Zál. Vy jste — Veronika?

Vor. I jen mi tykej, já jsem tvoje Veronika, ano! (Pomlčení.) To je chladné uvítání po tolika letech, a když jsi odcházel, také ses mi tuze zdvořile neporoučel.

Zál. Co vám napadá mluvit o věcech, jež leží v hrobě zapomenutí?

Vor. To neleží, sice bych se k tobě nehlásila.

Zál. A co tu hledáte?

Vor. I fuj, styděl bych se! Já jsem jen prostá kramářka, a nemám paláce, abych mohla hosta uctit; když ale potkám krajana, a třeba jsem ho jakživa neviděla, podám mu ruku a řeknu: Pozdrav Bůh! Ale arci, já se mohu každému směle do očí podívat; já nejsem taková dlužnice.

Zal. Ženo, nebuďte nestydatá!

Vor. Jen jako s dlužníkem, který dlouhá léta neplatí.

Zál. Co můžete vy ode mne požadovat?

Vor. Co? Aj, Petře! ty musíš míti děravou paměť a protrhané svědomí, že nevíš, co jsi mi sliboval.

Zál. Osobo, tys pomatena!

Vor. Tak, jen mi tykej, třeba jsi nadával, ono to jde líp od srdce. Tys mi zkazil celý život, a dáš mi teď náhradu!

Zál. (stranou). Toť se zrovna zlý duch proti mně pozdvihl, že mi takové pošetilce na krk posílá. — Zkrátka, co chceš?

Vor. Měla bych se vlastně mstít; vyčítat bych ti měla, ptát se: proč jsi mě opustil? ale ty bys našel výmluvu, a já si už také svoje na světě odbyla, o tebe nestojím a dotvrdím se raději v křesťanské povinnosti. Odpustím a dám ti dobrou radu.

Zál. Ty mně?

Vor. Neškareď se a poslyš! Tys boháčem, ale jak jsi nabyl svého bohatství?

Zál. Ha, ty opovážlivá! Ven, nežli tě dám —

Vor. Vyhodit? To bys mohl, kdybys měl lehčí svědomí. Ale proto jsem právě tady, Petře, abych ti ulehčila. Odhoď, co ti nepatří, navrať, co jsi odcizil.

Zál. Ven, ven, osobo! nežli se zapomenu, jakos ty všechnu slušnost mimo sebe pustila! Jak se můžeš opovážit mně do tváří —

Vor. Co? žes udělal falešný bankrot, to ví celý svět; a že ti dávám dobrou radu, to není také opovážení.

Zál. Do pekel s ní, i s tvou pošetilostí, nerozumná, dravá, nenasytná láje. To bys ty plesala a se šklebila, kdybych plnýma rukama zas rozházel, co jsem za dlouhá léta po krůpěji snesl. To by byl vítaný kvas lidskému úsměchu! ha ha ha! Záleský se minul s rozumem! křičela by roznášivá ústa, trhá si maso z těla a pouští krev; jděme, najezme se také, napijme se, je to pohodlná historie! . . . Pryč, pryč, nepřiprav mě o chladné pováženi!

Vor. Však ono by i po takové hostině ještě tolik na tobě zůstalo, že bys pohodlně až ku hrobu se dovlekl. Myslíš-li ale, že upokojené svědomí za takovou cenu nestojí, tedy té rady nech; dala jsem ti ji beztoho jen k vůli tvé dceři.

Zál. Co víš ty o mé dceři?

Vor. Že nedostane skrze tvé jméno poctivého muže —

Zál. (dá se hořce do smíchu).

Vor. A že ji tvoje hanba užere!

Zál. Mlč, ty článku závistivé nuzoviny, to je moje starost, a okolo své dcery vystavím tak vysoké hradby ze zlata, že k ní váš hladový skřehot nedolítne.

Vor. Tak? Nu jak myslíš, chytrý počtáři! Umyj tedy skvrny svoje, jak sám myslíš, já ti už nebudu umyvadlo podávat. Jenom jedno mi udělej, vezmu to za úplnou náhradu. Dej vdově Beránkové, co jí patří.

Zál. Nic jí nepatří! Já byl už dosti slabý, že jsem jí chtěl býti po vůli, ale mým ochotenstvím bylo pohrdáno. Ani mi nepřipomínej, nepopuzuj mě! Žádnému nic nepatří, zákony nás vyrovnaly. A ta slepá žebračka, tať je sestra *toho* — ?

Vor. Ano, toho člověka, jemuž jsem přála, nežli jsi mě obelstil.

Zál. To ať mi raději každý halíř jako ohnivá jiskra prsa propálí! — Nic nedám, nic nejsem povinen; a toho člověka budu nenáviděť —

Vor. Ne snad jako hřích? Ó, pak by se mohl radovat, neboť bys jej miloval. Ale ty se rozmyslíš, viď, Petře, a dáš —

Zál. Nic nedám; to je mé poslední slovo.

Vor. Tak? Nu, tedy se ukryj, hluchá skalino! za hradby svého zlata a hospodař tam se svým svědomím. Teprva ode dneška budu nebi na kolenou děkovat, že tě ode mne zahnalo. Ty nejsi ani hoden, abys cítil, co to jest: poctivost! Já jsem proti tobě žebračka. ale dám svoje poslední, abych dceři té ženy pomohla, kteráž vstoupí jedenkráte před váhu věčné spravedlnosti, tam na své slepé oči ukáže a tebe zatratí. (Odejde.)

Zál. (stojí několik okamžení jako ztrnulý, pak se rozbouří). Ne, toho vítězství jim nedopřeji, po tolika letech, nikoli! Svět se mi nemá ani smát, ani mě litovat. (Jde rychle ku kase.) A od tebe měl bych se odtrhnout, ty všemohoucí živle, jenžto jsi částí mé bytosti? Dokončím, jak jsem započal, a obrním prsa proti náběhům nemohutných oušklebků. Když padne chvíle rozhodná, vine se mi luza vždy přece u nohou. — A jaké odpovídání? Byl to *můj* čin? *můj* výmysl? Ať za to odpovídá . . . ona, tam nahoře . . . nebo dole. Ona! já byl pouhý nástroj v jejích rukou. Žena byla mým hadem! Já jsem čist, a mohu směle světu do očí pohlednout! (Chce ven.)

Výstup 2.

Emilie velmi jednoduše přestrojená. *Záleský.* Ku konci *Josef.*

Zál. Ó mé drahé dítě!

Emil. Milý otče!

(Obejmutí.)

Zál. Ó pojď, pojď! už se mi svírá srdce toužením! Ale co to znamená? jaký to máš oděv?

Emil. (sepne ruce). Otče, milý otče! Já tě skoro ještě nikdy prosbou netrápila; tys byl vždycky tak dobrotivý, žes mi učinil, cos mi na očích uviděl; ale nyní prosím, a chceš-li, na kolenou . . .

Zál. Živá nebesa, dítě, co ti napadá?

Emil. Ty říkáš, že jsem tvoje největší bohatství, já prostinké děvče; okaž to jednou, tatínku! nebudeš toho litovat.

Zál. Co chceš? Ty mě lekáš!

Emil. Ne, to nechci, tatínku! Doufat máš, důvěřovat, rozehřát má se tvé srdce. Jsem tvůj poklad, ano?

Zál. Jsi, jsi, mé dítě!

Emil. Ó tedy je dobře, tedy také snadně ostatních oželíš a pohřešíš, já ti je svou láskou nahradím.

Zál. Promluv jasněji!

Emil. (ostýchavě). Tedy mi ještě nerozumíš? Já vím všecko.

Zál. Co?

Emil. Že jsi před lety — udělal — ó můj Bože! (Zakryje si oči.)

Zál. (ztrne a netroufá si na ni pohlédnouti). Ó věčný mstiteli! co jsem tak pečlivě před ní ukrýval, stojí konečně jako soudce přede mnou! — Ty nevíš, milé dítě —

Emil. Ó vím, vím —

Zál. Obelhali tě, oklamali —

Emil. Ne, ne, August neklame; otec jeho nechce o nás slyšet, a prve ta srdečná žena —

Zál. Nic, nic, nevěř jim, oni nevědí —

Emil. (kvapně). Tedy to není pravda?

Zál. Co?

Emil. Ó nebesa, jak to mám říci! . . . že jest naše bohatství slzami utištěných lidí skropeno.

Zál. Emilie!

Emil. Ó zahoď je, tatínku, zahoď, rychle —

Zál. Dítě, kdo hodil tento jed do tvého srdce?

Emil. Ó žádný jed, ale blahé semeno, ježto rychle zrostlo, rozkvetlo a libou vůní mou celou duši naplnilo! Ano, dobře měla ta žena poctivá; já to cítím, jinak se nezbavíš břemena, ježto nás oba tíží.

Zál. Spravedlivá nebesa, Emilie! já se počínám o tvůj rozum strachovat! Zbav se té blouznivé, té strašlivé myšlénky; to není loutka, není kytka do vlasů, o čem rozprávíš —

Emil. Ó vždyť já vím; pro takové hříčky netloukla bych tak na bránu srdce tvého. Tu se jedná o naši celou budoucnost; já si to dobře rozpočtla; ach, vždyť je tomu snadno rozumět, a ty to cítíš také dozajista, a už bysi byl mou prosbu vyplnil, jen že ti starší návyk ještě překáží.

Zál. Ustaň, to je dětinství, i bylo by to vyznání před světem —

Emil. Ať si je! Já se ho nebojím, já se co děcko pěstounce také přiznávala, a pak mi bylo vždy tak volno!

Zál. (stranou). Ó ty anděle s mečem plamenným, jehož slova nepoznanou silou prsa moje rozdírají; ale jakž bych mohl? — Naposledy, nech toho; mluvíš sama sobě na zkázu.

Emil. Ó ne, ne, o mne se nestarej, já si mluvím k prospěchu; já budu moci pyšně oči pozdvihnout, dostanu svého Augusta a oddám se péči o tebe. Učit se budu, starat se budu, snášet budu, spokojím se; takovýto šat bude mne více těšit, nežli hedbáví, jehož nitě slzami ... ó, že není matinka na živu! ta by mi teď dozajista prosit pomohla!

Zál. Mlč, mlč, o té nemluv; (temně) ta by závistivě tu rozkoš zapudila, kteráž se mi teď násilně do prsou vlívá.

Emil. Tatínku!

Zál. Ó mé drahé dítě, k vůli tobě nahromadil jsem bohatství —

Emil. Ne, Bůh mě uchovej, já nechci z něho ani pírka; (sepne ruce) já chci jen Augusta a pak tebe mezi nás.

Zál. (v těžkém zápasu). Ó kdo svalí se mne tuto tíži, abych mohl volně oddychnout?!

Emil. Tatínku, vyslyš moji prosbu, já to cítím, že budeme šťastni.

Zál. (zkřikne). Ano, ano, mé dítě! budeme šťastni, dostaneš svého Augusta! (Prudce ji obejme.)

Emil. Ó můj drahý, drahý tatínku! Vždyť jsem to věděla, já jsem tvé srdce znala, a věřila jsem také sama u sebe, že jsi nebyl příčinou ... kdo ví, co tě přinutilo; ale teď bude zas všecko dobře, teď se na nás nikdo nezamračí, ó ne! teď bude okolo nás jasno, bude veselo, okolo nás i (ukazuje na srdce) tuhle v nás, milý tatínku! (Odběhne.)

Zál. (návalem citů překonán vrhne se na kolena). Bože, Bože! po dlouhém čase volám k tobě opět z celého srdce, kajicně volám, vracím se a děkuji tobě, žes mi takové dítě daroval. (Vstane.) Ano, teď je mi volno, teď snesu, cokoli na mne sešleš! (Běží ku kase a odtrhne víko.) Pryč s tebou, proklatá mamono! ty zlořečený draku, jenžto jsi tolik let moje srdce užíral; darmo hledíš na mne těma kouzelnýma očima, dceřin hlas jest kouzlo mocnější! (Sedne rychle ke stolu a píše, pak zvoní.)

Jos. (vejde).

Zál. (dává mu papír). Tu vezmi a doskoč k starému Hájkovi, že ho dávám prosit, může-li mě na tento list navštívit, jen k vůli štěstí našich dětí ... Potom běž do novinárny, zejtra to musí býti vytištěno a u veřejnosti.

Jos. (hledí s podivením na jeho rozčilení). K starému Hájkovi? a potom — (Nahlédne do papíru, čte a žasne.) „Kdokoli má za nížepsaným od roku 1835ho něco pohledávat, neohlížeje se na vyrovnání o jeho — bankrotu — ať se přihlásí —“ (Mumlaje dočítá, papír se mu v rukou třese; pak uchopí Záleského za ruku, líbá ji a odkvapí.)

Zál. (sám). Ó tluc, tluc, srdce novozrozené! staré tvoje hradby jsou ještě tak pevné, že tvůj bouřivý, dávno nepocítěný ples vydrží! — Ó mé drahé dítě! kéž bych se mohl alespoň před tebou očistit! ... avšak to nejde, muselť bych památku tvé matky zohavit, a za tu cenu nechci se před tebou lesknout! Miluj zemřelou — živoucího milovat se naučíš!

Výstup 3.

Hájek. Potom *Emilie.* Později *August. Záleský.*

Háj. (mezi dveřmi). Jest to pravda?

Zál. Přicházíte ke mně?

Háj. Přes práh poctivě jednajícího muže neostýchá se poctivý měšťan vejíti.

Zál. A budu se moci šperkem tohoto jména konečně zas honosit? budu moci mezi vás vstoupit?

Háj. Nevíte, že jest psáno, jak se pastýř nad ztracenou ovcí raduje? nevíte, kdo jest Hospodinu milejší nežli devadesát devět spravedlivých? a měl by křehký člověk ve svém soudě býti přísnější!

Zál. Šlechetný muži! před vámi se otvírá srdce neskonalou důvěrou! Nahledněte do něho, a snad poznáte, že je pro ně omluvy. Já se nechal při onom nešťastném podniknutí od manželky svésti; mimo vás to ode mne ještě nikdo neslyšel, ona naplnila mou duši chtivostí po mamoně, ona mi vyobrazovala budoucnost svůdnými barvami tak dlouho, až jsem klesl.

Háj. Dejte sem ruku! Co jste provinil, provinilo před vámi a proviní po vás mnoho jiných, takový jest světský běh; ale co svým napravením učiníte, neučiní snad nikdo z nich, ba vím, že si budou někteří z toho také smích tropit; o ty však se nestarejte! Tolik vám zůstane přece, abyste si mohl jednou jako poctivý člověk dát pohřeb vystrojit, nebudete-li chtít ničeho přijmout od dětí, kterým hned po oddavkách odevzdám tolik, že budou moci pro otce i tchána kus pohodlí připravit. Nu, co tomu říkáte?

Zál. (obejme ho). Šlechetný muži! zatím přijměte mé díky... vy jste byl první, kterýž mi zrak vyjasnil!

Háj. Já ne. To vám spíše chudý vyklepávač kabátů oči vytřel.

Zál. A po něm ona poctivá kramářka; i budu na ně vděčně pamatovat, a doufám, že s nimi ještě mnohou utěšenou chvíli ztrávím; ale více nežli vy všickni otřásla mým srdcem —

Emil. (mezi dveřmi). Smím, tatínku?

Zál. (pokračuje ve své řeči). Toto mé dítě! To bylo mou svítící hvězdou, mým strážným andělem, a proklestilo mi cestu z temnot k jasnosti! Ó pojď, pojď mezi dva smířené otce!

Emil. Půjdu, půjdu; ale já tu nejsem sama!

Háj. Nu, jen tedy vejděte do páru! Já jí poslal hned pro doktora.

Emil. (vejde s Augustem). Oh, za to vás budu míti ráda, jako byste mi byl tu nejlepší medicinu předepsal a život navrátil.

Zál. Chce-li pan doktor nevěstu bez velikých statků —

Aug. Můj druhý otče!

Zál. Tedy přijměte z mých rukou anděla, kterýž bude i v chudobném rouše, bez lesku zlata, cesty naše osvěcovat.

Háj. Aby se vám ale po nich měkce chodilo, o to se postará otec Hájek.

Zál. Zakladatel našeho nového štěstí.

Háj. Ah, co vám napadá! Já budu rád, když se o mně jedenkráte řekne: Byl poctivý člověk! — Krásnějšího titulu si nežádám.

(Opona spadne.)

Převržená slánka.

Dramatický žert v jednom jednání.

Osoby:

Vojtěch Bodrý, vládní tajemník.
Anna, jeho neť.
Strýc Hovorka.

Pěkný veselý pokoj s prostředními a dvěma postranními dveřmi. Dvéře vlevo vedou do kuchyně. Vlevo a vpravo v prvních kulisách po jednom okně; u oken stolky se seslemi. Na stolku vlevo několik kněh, šití a bílý šátek; na stolku vpravo několik časopisů. Uprostřed jeviště pokrytý stůl, na něm talíře, ubrusy, lžíce malé a jedna velká, sklenice, tři kuverty; u stolu tři židle. V popředí vpravo stůl, na něm slánka a pepřovka; vlevo stolek s košíkem pro nože; v košíku jsou nože, vidličky a lžíce; vedle stojí láhve s vodou a vínem. Nábytek v pokoji jest jednoduchý, ale vkusný a nový.

Výstup 1.

Strýc. Anna.

(Strýc sedí u okna a čte noviny. Anna vstoupí levými dveřmi.)

Anna (mluví mezi dveřmi). Ne, ne, milá Baruško! jen zůstaň v kuchyni, já sama na stůl prostřu. Ale, probůh, nepřesol mi polívku a dej pozor, aby se pečeně nepřipálila. (Předstoupí a mluví se strýcem, prostírajíc na stůl.) Nemějte za zlé, milý strýčku, že jsem vás tak dlouho nechala samotného. Mladá hospodyně má mnoho na práci.

Strýc (vstal a odložil noviny). Tys sobě —

Anna (vpadne mu do řeči) . . . . manželský stav nepředstavovala tak obtížný, chcete říci? Ba pravda; avšak s radostí budu tyto obtíže přemáhati, vždyť jsem nejšťastnější všech žen! Mužíček mě miluje tak upřímně a vroucně, je tak dobrý a mírný — sůl schází — zajisté mne nikdy nezarmoutí, vždyť mi to — také pepř tu není — tak svatě sliboval.

Strýc (vzal se stolu vpravo slánku a pepřovku a podává je Anně). Zde máš —

Anna (vezme je). Obě. Děkuji. (Postaví je na stůl.) Ano, ano, máme-li na všecko dohlížeti, mnoho přehlídnem, praví oblíbený spisovatel. Musím si pospíšit, strýčku, neboť můj muž může každou chvíli přijít z úřadu, a já nesmím hned při prvním obědě v našem manželství být nedbalá. (Počne skládat ubrusy.)

Strýc. Mám ti —

Anna. Pomoci? Děkuji, strýčku! Stolečku, pokryj se, musí zůstati mužům pohádkou, ženám ale skutečností. Čili — mám vám dát zástěru? — Můj Bože! tento ubrousek nechce se dát složit do vějíře, a já se přece umění: „vkusně ubrusy skládat“ z gruntu učila.

Strýc. Tys ho —

Anna. Již příliš pomačkala. Máte pravdu. Ach ano, má-li se něco rychle dařit, nedaří se docela. — Tak! nyní jsem hotova. (Přinese láhve s vodou a vínem a postaví je na prostřený stůl.) Voda musí stát zde, víno tamto u mého mužíka. (Dívá se na stůl.) Nyní je snad všecko v nejlepším pořádku? Ano! Není! Milý Bože! nože a vidličky ještě scházejí. (Běží ke stolu, kde je košík s noži.)

Strýc. Já ti —

Anna. ... je přinesu? Nenamáhejte se, strýčku! (Přinese košík.) Tu jsou již. (Kladouc nože a vidličky k talířům.) Něco byste mi ale přece mohl udělat — buďte tak laskav a nakrájejte chleba.

Strýc (vezme chléb).

Anna. Ale hezky tence, milý strýčku! a skrojek dostane Vojtěch; vždyť víte, jak rád ho jídá. Ach, ten bude mít radost, až uhlídá, jak pečlivě se starám o jeho dobré. Nejsem-li starostlivá hospodyňka, strýčku! Ale božínku! proč nekrájíte?

Strýc. Vždyť —

Anna. Nemáte nůž? Proč pak to hned neřeknete. (Podá mu z košíku v roztržitosti lžíci.) Zde je, a nyní hezky rychle krájejte, aby bylo všecko v pořádku, až Vojtíšek přijde. (Odnese košík zase na stůl, jenž stojí v pozadí.)

Strýc (drží před sebou chléb v jedné a lžíci v druhé ruce, a hlavou vrtě na obé se dívá).

Anna (mluví dále). Zajisté přijde hodně vyhladovělý, ubožátko! Již od devíti hodin je v úřadě, a nyní budou hned dvě hodiny. Nuže, již jste nakrájel chleba?

Strýc (v předešlém postavení). Nenakrájel, neboť —

Anna. Proč pak? (Podívá se na něho a dá se do smíchu.) Co pak chcete s tou lžicí počít, strýčku? krájet chleba?

Strýc. Vždyť jsem ji —

Anna. Ode mne dostal? (Směje se.) Skutečně? Hle, jak může býti člověk roztržitý! Ovšem, má-li se něco rychle dařiti —

Strýc. Obyčejně se to —

Anna. Nedaří docela; máte pravdu. (Podá mu z košíku nůž.) Zde je nástroj na krájení. Nyní snad je všecko v pořádku? (Přehlíží stůl.) Ano, mohu se pyšniti svým dílem. Jak čistě, pěkně a chutně ten stůl vypadá! Jen se podívejte na ubrus a ubrousky, jak je všecko pěkné; je-li pravda, strýčku? To je má práce — *ipse feci* — tu stojí ten slavný skladatel! každá nitka šla mojí rukou! Nechci se vychloubat, Bůh uchovej, ale povídám jen pravdu: jsem nejlepší přadlena v celém městě. Za to mi také kolovrátek upředl můj osud, přivedl mne pod čepec; jemu mám co děkovati za svého Vojtíška. — Jste již hotov?

Strýc. Zde —

Anna (vezme nakrájený chléb, položí jej na kuverty a ostatní do košíku). Děkuji, strejčínku! Tak, mužíčku, ty chléb vyděláváš, tobě náleží z něho to nejlepší. Abych ale na kolovrátek nezapomněla! Můj kolovrátek zapředl naši známost s Vojtěchem. Snad se ještě pamatujete, že s námi bydlel v jednom domě, Vojtěch dole, má matka nahoře, nad ním. Večer v sedm hodin musela jsem začít s přádlem. V tu samu dobu počal Vojtěch pracovati a připravoval se ku zkoušce — tuším, že již jednou propadl, a musel nyní tím pilněji študovat, aby chybu svou napravil. To se mu také podařilo, druhou zkoušku přestál skvěle, a poněvadž stát právě ještě jednoho sekretáře potřeboval, přišel do služby.

Strýc. To propadnutí —

Anna. Nevadí, chcete říci? Máte pravdu. Mnozí propadnou a dostanou přece službu. Ale můj Vojtěch nechtěl si nic dobýt přízní, nýbrž svými vědomostmi. Pracoval ve dne v noci, až se protloukl, jak študenti říkají. Co on dole při *corpus juris* se pachtil, předla já nahoře, a to bručení a vrčení mého kolovrátku div ho o rozum nepřipravilo, jak mi později vypravoval. Konečně to ale nemohl již snésti, poslal k nám svého sluhu se vzkázáním, abych nechala toho neustálého přádla, že nemůže ani mysliti; všecko co píše, že je holý nesmysl. Tu se ale matinka rozhněvala a dala mu vzkázat: překáží-li mu přádlo její dcery, aby se po jiném bytu ohlédl; její dcera že chce býti řádnou hospodyní a žádnou módní dámou; jiná děvčata že od rána do večera hrajou na klavíru a bez hlasu ječí celé dni italské operní arie, až sousedům hlava bručí, přitom ale nedovedou vodovou polívku uvařit a šátek obroubit. Její dcera ale že musí po celý den o hospodářství se starat a večer pro vyražení přísti. Jemu k vůli že se u nás pranic nezmění. Pak se uklonila a bylo po všem. Vojtěch víckrát nahoru neposlal; pracoval, když jsem předla, a zponenáhlu uvykl na hudbu mého kolovrátku. „Je to zajisté hodné, pořádné děvče, ta Anna s hůry!“ pravil sám sobě, a vrčení a bručení mu od té doby příjemněji znělo nežli kterákoliv opera. Ano, konečně přišlo tak daleko, že ani nemohl pracovati, když jsem někdy nepředla, a hned k nám poslal zeptat se, nejsem-li nemocna? Když zkoušku odbyl a vkrátce na to službu dostal, přišel jednou dopoledne k mamince, černě ustrojen v bílých rukavičkách a s růžičkou na fraku — a slavně o moji ruku požádal. Ani jsme nevěděly, jak nám bylo; poněvadž jsem mu ale již dávno tajně od srdce přála a matka také ničeho proti němu nenamítala, shodli jsme se brzy a on mi podal ruku. Byl by mnohem lepší a bohatší děvčata nalezl, ale pilnou přadlenu měl přece ze všech nejradši, a tedy mám svému kolovrátku co děkovat za svého dobrého mužíčka.

Strýc. To zajisté —

Anna. . . . vás těší. Vím to, vím! Vy berete největšího podílu v mém štěstí. Ach, strejčínku, ani byste neuvěřil, jak mne Vojtěch miluje a jak vroucně zase já ho miluju! Od včerejška jsme muž a žena, a posud jsme se ani dost málo nepovadili; tak tomu ale také bude na věky! — Ach, *paní* být je přece něco jiného nežli děvčetem! Již to jméno *paní* zní tak zvučně, vznešeně a rázně, kdežto *děvče* je nesnesitelně sladké a titěrné. Co děvče jsem pouze živořila, všude jsem byla odstrkována, musela jsem oči sklopovati, když jiné ženy je dokořán vyvalovaly; byla-li jsem ve společnosti, musela jsem mlčet, a když jsem se přece osmělila a promluvila, tu jsem hned se všech stran musela slyšet: „Ach Bože, děťátko, tomu vy nerozumíte — o tom musíte mlčet — o tom mohou jen ženy mluvit — ani se to děvčeti nehodí.“ A když jiné paní při kávě nebo čaji celé město braly na vochličky, o každém něco zlého dovedly povědít, nesměla jsem já ani klapnout, ačkoliv mně jazyk často prahnul. Chvála Bohu! nyní bude všecko jinak, jsem konečně paní! Nyní ale, co jsem promeškala, hojně nahradím; ať zvědí ostatní paničky, že jsem čas svůj nepromrhala a z jejich společnosti řádně těžila. Jak se těším na první čajovou společnost! Mám mnoho pěkných historií v zásobě, pilně jsem je sbírala, strýčku, ano knížku jsem si pro to zřídila — budu zářiti přede všemi, všecky zatemním.

Strýc (vrtí hlavou). Žena —

Anna. ... je nejšťastnější tvor na světě? Zajisté, zajisté! Žádný to líp necítí nežli já. A — abych se vám přiznala, ještě pro jednu příčinu mne to těší, že jsem se tak rychle vdala. Všecky pomluvy musejí nyní umlknouti, a několik kop starých panen zajisté od mé včerejší svatby již sežloutlo a sezelenalo samou závistí. Ó znám ty dobré lidičky velmi dobře. „Anna Hrdinovic,“ vřeští paní radová, „je přece tuze přihlouplá; vždyť neumí ani na pianě zahrát; mé dcery jsou jinak vychovány!“ — „Nu, ta jistě zůstane sedět! Kdo by si také vzal tu husičku?“ táže se Minka. „Žádný vzdělaný muž,“ potvrzuje Klára. „Neumí než vařit,“ zvolá Ida. „A k tomu ani není hezká!“ praví Augusta. „Chraň Bůh, ošklivá!“ volají všecky. „Jen se podívejte na tu velkou nohu,“ dodá Lotinka. „Mně se zdá, že trochu šilhá,“ míní Karolinka. (Po židovsku.) „Tha jetna lopatka je, Bůh ví, výší neš truchá,“

šeptá Violinka phana Mausesa — slovem, dle laskavého líčení svých družek byla jsem učiněná obluda, pravá Pastrána. A jak všecky si pošeptávaly, když se rozneslo, že jsem nevěstou! Červenaly se a bledly závistí. Tu bylo krčení ramen, tu bylo posměchu, bzučení, syčení, šeptání, jako by celé hejno netopýrů se vyřítilo! Po tři neděle nebylo od nich jiného slyšeti nežli: „Aj! — ták — hm — ba—i — skutečně? — je-li možná! — inu! — ubohý muž! — nu, ten se podiví!“ a až do včerejška těšily se nadějí, že nebude nic ze svatby. Za to se jim ale pomstím — velkolepě pomstím! Dnes budu celé odpoledne stát u okna se svým drahým mužíčkem, s čepečkem na hlavě, a ukážu těm drahým sestřičkám, že skromnost a příjemnost zvítězí nad závistí a klepy. (Bijou dvě hodiny.)

Strýc. Jsou právě —

Anna. Dvě hodiny! a Vojtěch posud nepřichází. Kde jen tak dlouho vězí? Pravil, že bude sedění nejdéle do jedné trvat, a nyní — Bože! má pečeně! polívka! zoufala bych si, kdyby první oběd v našem manželství — musím se hned podívat do kuchyně! Strýčku, předrahý strýčku! postavte se k oknu, a až mého Vojtěcha spatříte, rychle mne zavolejte! (Odběhne vlevo.)

Strýc (zhluboka si oddychne). Ah! konečně přijdu k slovu.

Výstup 2.

Vojtěch. Strýc.

Vojt. (s kloboukem na hlavě, s holí v ruce a akty pod pažím, rychle vejde). Tu mne máte! Dobré jitro, strýče! Kde je Anna? v kuchyni?

Strýc. Ano, musela —

Vojt. ... dlouho čekat. chcete říci. Je mi velice líto, ale nemohl jsem dříve odejít.

Strýc. Ona —

Vojt. ... se bude trochu mrzet? to bych nerad!

Strýc. Ona —

Vojt. ... po mně toužila? Ach, mně se vedlo právě tak! (Volá.) Aninko! Aninko!

Výstup 3.

Anna. Předešlí.

Anna. Vojtěchu! (Letí v jeho náručí.) Konečně přicházíš! Ošklivý člověče! tak dlouho jsem musela čekat — hned první den našeho manželství! Jdi, jdi! hněvám se!

Vojt. Je-li možná? již nyní, a nejsme spolu ani čtyryadvacet hodin!

Anna (usmívá se). Vždyť dobře víš, že se ani hněvat neumím; ale musí se člověk alespoň tak tvářit.

Vojt. Hle, ta čtveračka! (Chce ji obejmout, ale akta a hůl mu překážejí.)

Anna (směje se). Pomalu, pomalu! Tak mě nemůžeš ani obejmout. (Vezme od něho klobouk a hůl; klobouk podrží v pravé, hůl v levé ruce.) Dej mně klobouk a hůl — tak — a nyní zahoď akta, tak to lépe půjde.

Vojt. Akta? Jsou to poručnické oučty!

Anna. Co škodí! ty se často pohodí.

Vojt. (směje se). Ba pravdu máš! (Upustí akta.) Nyní jsem svoboden! (Ukazuje jí na ruce.) Ale — nyní mne zase ty nemůžeš obejmout!

Anna. Přece! Půjde to! (Rychle si dá klobouk na hlavu a hůl upustí.) Nuže! (Roztáhne ruce.)

Vojt. (obejme ji). Dobrá, milá Aninko!

Anna. Drahoučký Vojtěchu!

Strýc (zvedl Vojtěchova akta, nyní zvedá i hůl, přitom právě před nimi poklekne, když se objímají, a vlídně na ně pohlíží).

Vojt. (dívaje se na něho a Annu za ruku drže). Není-li to roztomilá ženuška?

Strýc (svědčí usmívaje se). Hm!

Anna (dívajíc se na něho, velmi vlídně). Není-li můj Vojtěch krásný mužíček?

Strýc (jako prvé). Hm!

Anna (směje se). Jak krásné tvoříme skupení!

Vojt. (směje se). Božské!

Anna. Ty bůh války!

Vojt. Ty bohyně lásky!

Oba (pustí se a ukazují na strýce, jenž posud před nimi klečí). U našich nohou — Amor!

Strýc. Ach, jé —

Anna. ... mine, chcete říci! Tak jest, vy jste Amor od hlavy až k patě, jen trochu přistárlý; Vojtěchova hůl je luk —

Vojt. Poručnická akta toulec se šípy; jen páska na očích schází.

Anna (rychle sundá klobouk a vtlačí ho strýcovi hluboko do očí). Zde je — Amor hotov!

Všickni (se smějou).

Vojt. (dívaje se na strýce, vlídně). Mám to veselou ženušku?

Strýc (jehož klečení promrzelo a klobouk mu překáží, bolestně vzdychne, přisvědčuje). Hm!

Anna (smějíc se vlevo se postaví). Nyní ale již vstaňte, milý strýčku!

Vojt. (směje se vpravo se postaví). Je čas, abychom pohanské bajesloví křesťansky skončili.

Strýc (chce vstát, ale nemůže, maje plné ruce). Já nemohu —

Anna. . . . sám vstát? Ach, vy ubohý strýčku! Pojďte!

Vojt. Pojďte! (Oba ho zvednou.)

Strýc (zhluboka oddychuje). Chvála Pánubohu, jáť —

Vojt. . . . již dávno neklečel? To vám, strýčku, rádi věříme.

Anna (těšíc ho). Nyní ale budete za to odměněn.

Vojt. Prvním obědem mé mladé paničky.

Anna. Kdož ví, bude-li ti chutnat, mlsáčku?

Vojt. Pochybovat o tom byla by svatozráda! Vím, že máš nejlepší vkus v celé residenci.

Anna. Skutečně?

Vojt. Zajisté! (Hrdě.) Vždyť jsi *mne* zvolila!

Anna. Podívejme se na toho marnivého hejska!

Vojt. Nyní ale pospěš, aby přišel oběd na stůl; při těch úředních věcech jsem řádně vyhladověl.

Anna. Sám jsi toho vinen; proč jsi tak dlouho nepřišel?

Vojt. Nemohl jsem dříve, andílku! Státní služba! — dnes bylo sedění — ministr sám byl přítomen — mnoho práce.

Anna. Ach, to není příčina opozdění se. Měls ministru říci: „Milý pane ministře, pospěšme si, ať jsme hotovi — nemám času, paní na mne čeká s obědem.“ Kdybys takto rozumně s ním byl promluvil, byl by to marné sedění okamžitě skončil.

Vojt. Milé dítě, ministerium nedbá na vnitřní záležitosti svých úředníků.

Anna. Mělo by ale o ně dbát, když mají lidé hlad. Jíst a pít musí každý — a to ti povídám, Vojtěchu, pokazí-li se mi oběd, je tím stát vinen a já budu žádat náhradu. Nyní ale přinesu oběd. (Vlevo odběhne.)

Výstup 4.

Vojtěch. Strýc.

Vojt. (radostně). Totě roztomilá, veselá, krásná ženuška! Zato ji ale také, strýčku, nevýslovně miluju. Každé její pomyšlení chci vyplnit. Proč tu ale posud stojíte s kloboukem, s holí a akty? Prosím, odložte!

Strýc. (stojí posud nepohnutě). Nevím —

Vojt. ... co s tím počít? Dovolte, abych vám pomohl. (Vezme všecko od něho a dá to na postranní stolek.) Ját vím, že nejste přítel ruchu a pokroku. — Tak! nyní jste sproštěn svého břemena.

Anna (volá v kuchyni). Otevřte, otevřte! Polívka přichází!

Vojt. (běží ke dveřím a otevře). Polívka, strýčku, polívka!

Strýc (tulí se). Polívka! (Přistoupí k stolu a obvazuje si ubrousek.)

Výstup 5.

Anna. Předešlí.

Anna (s polívkou). Safiente, ta pálí! Rychle s ní na stůl! (Postaví nádobu na stůl.)

Vojt. Ale, andílku, nemohla to učinit děvečka?

Anna. Bůh uchovej! co pak o mně myslíš? k čemu pak jsem hospodyní? A pak — zajisté ti bude dvakrát lépe chutnat, když já ti polívku předložím?

Vojt. Ano, uhodla jsi. (K strýci.) Rozkošná to žena! ne-li?

Strýc (tulí se). Hm!

Anna (obvazujíc si zástěrku). Nyní se posaďte! Ty vpravo, strýček v levo, já do prostředka. (Všickni se posadí.)

Vojt. Ano, do prostředka. Nejkrásnější a největší démant bývá na korunách vždy uprostřed.

Anna (předkládajíc polivku). Démant činí svou poklonu (čtveračivě Vojtěcha hladíc) své koruně! (Podá mu talíř s polivkou.) Zde vezmi, Vojtíšku!

Vojt. (béře talíř). Děkuju.

Anna. Vy mi, strýčku, nezazlíte, že má Vojtěch přednost. Domácí pán —

Strýc (svědčí). Hm!

Vojt. Kýho kozla! toť je kapaná!

Strýc (při slově kapaná se dívá se zalíbením do polívky).

Anna. Ovšem! tvá nejmilejší.

Vojt. Tys anděl!

Anna (podává strýci talíř s polívkou). Zde, strýčku!

Vojt. To si pochutnám! Ale taková pozornost! Co říkáte, strýčku?

Strýc (svědčí). Hm!

Vojt. S kapáním! — Tys perla všech žen, Aninko!

Anna (vzala si též polívku). Proto, že jsem uvařila kapanou polívku?

Vojt. Také bez polívky! na mou věru! A nyní, strýčku, chutě do toho! (On a strýc berou lžici do ruky.)

Anna. Pst! posečkejte! (Oba drží plné lžice před sebou.)

Vojt. Nač pak?

Anna (s výčitkou). Prve vám přeju dobré chutnání.

Oba. Dobré chutnání! (Jedí.)

Vojt. Polívka je výborná.

Anna. Chutná ti?

Vojt. Jak pravím, výborně.

Anna. A kapání?

Vojt. Nedostižitelné! Měla bys za ně dostati řád.

Anna (vesele). Za polívku! Ach, Vojtíšku, jsem přešťastná!

Vojt. Ó (polyká polívku) což teprv já!

Anna. Naše manželství bude rájem již na zemi. Je-li pravda?

Vojt. Zajisté! (Jí.)

Anna. Ty mne budeš věčně milovat?

Vojt. Ba ještě déle. (Jí.)

Anna. Budeš mi vždy věrný —

Vojt. (něžně na ni pohlížeje). Toť se rozumí. Vždyť jsem to přísahal — a my mužové jsme poctiví.

Strýc (sáhne mu lžicí do polívky).

Anna. Nikdy nebudou nesváry naši svornost rušiti.

Vojt. Nikdy!

Anna (nahne se přes stůl a chce ho obejmout). Můj dobrý, drahý — (v tom převrhne slánku na blízku stojící, zpozoruje to a prudce zkřikne). Ach, milostivé nebe!

Vojt. (poděšen vyskočí). Co je ti, Aninko!

Strýc (vstal a s podivením na ni pohlíží).

Anna. Z toho budu mít smrt!

Vojt. (s účastenstvím). Mluv jen, můj cukroušku; tys na smrt bledá —

Anna (obě ruce k srdci přitiskne). To leknutí, celá se chvěju —

Vojt. (úzkostlivě). Probůh, co je ti?

Anna (celá unavená). Slánku jsem převrhla! (Převržení slánky musí se státi tak, aby to obecenstvo hned nezpozorovalo a z počátku nemohlo pochopit Annino zděšení.)

Vojt. (pokojně). Slánku? nic jiného?. (Posadí se.)

Strýc (svými posuňky napodobňuje též slova „Nic jiného?“, posadí se a jí pokojně dále.)

Anna (velmi tesklivě). Dost na tom, milý Vojtěchu, ba až příliš mnoho.

Vojt. (směje se). Dle tvého zkřiknutí jsem skutečně myslil, že tě had uštknul.

Anna (skoro plačtivě). Směj se, směj! Tobě je snadno smát se. (Na slánku smutně pohlížejíc.) Tu leží! (Udeří se do čela.) Tak hloupá být! Ne —

Vojt. (domlouvá jí). Ale, má holubinko! jak pak můžeš pro slánku — (Sbírá nožem sůl do slánky.)

Anna. Ale, drahý Vojtěchu, toť je to největší neštěstí, které mladou hospodyni potkat může. Z toho povstane sváda, uhlídáš, a pak si obě oči vypláču.

Vojt. (směje se). Není možná! Jen se posaď a jez.

Anna (smutně se posadí). Ano —

Vojt. (vesele). Že by slánka naši svornost mohla zrušit? Totě k smíchu! Jen se zasměj, andílku! Ha, ha, ha! Směj se pak!

Anna. Ano! (Nuceně se směje.) Ha, ha, ha! Směji se, není to ale od srdce. Matka má říkávala: Převrhnutá slánka znamená v manželství nesvornost.

Vojt. Matka tvá žertovala, milá Aninko!

Anna (vážně). Nikoliv, milý Vojtěchu, o vážných věcech matka nežertovala nikdy.

Vojt. Budiž tedy! Již toho ale nechme; jez, drahá ženuško — zajisté ti polívka již vystydla; posečkej, doleju ti teplejší. (Vezme jí talíř.)

Anna (škádlíc). Dej si jen pozor, abys také slánku nepřevrhl.

Vojt. (nalívaje polívku, lehce a se smíchem). Buď bez starosti, nejsem tak nemotorný.

Anna (s podivením a uražená). Nemotorná?

Vojt. (postaví před ní talíř). Zde, drahá ženuško!

Strýc (nastaví talíř). Já —

Vojt. Chcete také trochu polívky? Dejte —

Anna. To je má práce, (předkládajíc strýci polívku) to si vzíti nedám.

Vojt. (se smíchem). Mám dříve slánku odstranit?

Anna. Jen se posmívej — to není hezké!

Vojt. Toť pouhý žert, cukroušku!

Strýc (od nynějška jen posuňky jeví své účastenství v jednání, jí pokojně dál a při následující scéně si pilně polívku dolivá).

Anna. Ale v nečas. Pokud se týče soli a slánky, vždy se vyjevilo, že, když se slánka převrhla —

Vojt. Sůl se rozsypala.

Anna (trochu mrzutě). Že byla mrzutost.

Vojt. Upokoj se, drahoušku, ať se najíme.

Anna (vzdychá). Ano, najíme! (Vezme lžíci, hned ji ale zas odloží). Nemohu!

Vojt. (který právě lžíci k ústům vede). Proč pak?

Anna (mrzutě). Směj se, směj — ale já nemohu na tu nešťastnou slánku zapomenout!

Vojt. (směje se). Řiď se podle mne — polkni to. (Jí.)

Anna. Bylo by to strašlivé, milý Vojtěchu, kdyby hned prvního dne našeho manželství hádka povstala.

Vojt. (těší ji). Proto se upokoj, ženuško, nic nepovstane; vždyť se máme tak upřímně rádi a hádka není mezi námi ani možná. (Vesele.) Mezek nemůže být trpělivější nežli já, a tys také —

Anna (rychle). Mezek?

Vojt. Má dobrá beruško! (Chce ji vzít za ruku.)

Anna (utrhne ruku, ostře). Pusť! (Nuceně se směje.) Beránkem jsem zajisté, neboť když jsi prve mluvil o *nemotornosti*, byla jsem úplně pokojná.

Vojt. Úplně pokojná.

Anna. Také jsem se pranic nehněvala.

Vojt. A neměla's také proč. „Nemotorný“ vztahovalo se pouze na mne. Jez ale, ženuško; věř mi, ta historie o slánce je pouhý žert, nic více.

Anna (rychle). Není, Vojtíšku, v tom ti musím odporovat. Není to žádný žert! má matka to ve svém manželství každý týden několikrát zkusila: jakmile se sůl převrhla, byla mrzutost.

Vojt. (mrzutě). Milá Aninko, to byla pouhá náhoda.

Anna (prudce). Náhody ani není! všecko ve světě je usouzeno.

Vojt. (upokojuje ji). Milé dítě, nech už těch hloupostí a jez!

Anna (nevrle). Hlouposti! Můj Vojtěchu, toto slovo nebylo na místě!

Vojt. Ale, holoubku, chtěl jsem tím říci —

Anna. Já nemám žádného vysvětlování zapotřebí. Jsem pro tebe příliš hloupá, chtěl jsem říci!

Vojt. (mrzutě položí lžíci). Drahá Anno, tys pošetilá.

Anna. Nyní docela pošetilá! Děkuji, Vojtěchu! Ta sůl, ta sůl!

Vojt. (nemoha se déle přemoci vyskočí, zůstane ale u stolu). Mohla bys už mlčet s tou solí!

Anna (vyskočí též a zůstane stát u stolu). To nemusím!

Vojt. Já to ale žádám, mé dítě!

Anna. A já to neučiním, můj anděle!

Vojt. (prudce). Kněz včera pravil: „a muž bude tvým pánem.“

Anna. To neřekl, dobře jsem poslouchala.

Vojt. Tedy na to zapomněl.

Anna. Nezapomněl; už to není v modě. My ženské chcem emancipaci, a já se nikdy nepoddám, bude-li se tak pánovitě se mnou mluvit.

Vojt. (spráskne ruce). Nyní se mi oči otvírají! To je ta tichá, pokorná Aninka?

Anna. Jsi ty ten dobrý, mírný Vojtíšek?

Vojt. (zuřivě). Ano, jsem.

Anna. Já též! Ale matka má pravila: „Když se sůl převrhne —“

Vojt. (mimovolně uchopí láhev s vodou, bez sebe). Milosrdný Bože! což se mi mocí má celý manželský stav přesolit? Tvá matka, milé dítě, je stará, pověrečná žena.

Anna. Není, Vojtěchu!

Vojt. Venkovská hloupá žena!

Anna. Není!

Vojt. Je, pravím! (Udeří láhví na stůl, že se rozbije.)

Anna (zkříkne). Ach! (Utíká od stolu.)

Strýc (poděšen vyskočí). Pane na nebi! (Zůstane nepohnutě stát u stolu.)

Vojt. (prudce v popředí přebíhaje). Tu by se beránek stal tygrem!

Anna. (vzadu křičí). Slánka! slánka!

Vojt. (zastaví se). U sta hromů! Chtěl bych, aby nebylo žádné soli, žádných solin v celém světě! (Přebíhá sem tam.)

Anna (přijde do předu a také přechází). To již není k vydržení! takové neslýchané chování! Včera teprv svatba —

Vojt. Ba, včera ráj —

Anna. A dnes peklo.

Vojt. Včera anděl —

Anna. Ano, a dnes ďábel!

Vojt. (bije se v hlavu). Já hlupák!

Anna. (taktéž). Já bláhová, že jsem se tak dala zklamat! (Oba se v prostředku sejdou a zůstanou stát.)

Vojt. (k ní). Ale dobře se mi stalo, proč jsem si vzal takovou pověrečnou osobu!

Anna (k němu). To mám z toho, že jsem si vzala tak nevzdělaného člověka!

(Rozejdou se a prudce přecházejí.)

Vojt. Ani nevíte, paní, co mluvíte!

Anna. A vy, pane sekretáři, jste také ušlechtilým způsobům se nepřiučil.

Vojt. (běží za ní). Vy jste —

Anna (rychle se otočí). Nejsem, to jste vy!

Vojt. Vy jste učiněná Xantipa!

Anna. A vy hotový Nero!

Vojt. Kdo ho ze mne udělal?

Anna. A kdo ze mne?

Vojt.
Anna. } Vy a nikdo jiný! (Rozejdou se.)

Vojt. (zuřivě). Tážu se všech mužů, tážu se všech ženatých, všech svobodných, všech paniců, všech starců, tážu se každého člověka bez ohledu na osobu, zdali jsem nebyl k této rozepři přinucen? zdali jsem všecko tiše a pokojně nesnášel? Člověk se ale konečně musí stát prachárnou, když mu neustále sirkou okolo nosu jezdí! (Běží do zadu.)

Anna (z pozadí předstoupí, rychle a prudce). A já se tážu všech ženských, všech vdaných a svobodných, všech vdov a sirotků, nejsem-li nejmírnější, nejpokojnější, nejskromnější, nejlepší žena na celém světě? Zdali jsem ke všemu nemlčela? Mohu *já* za to, že povstane mrzutost z toho, když se sůl —

Vojt. (přiskočí). Ani slova více o soli! (Dupá prudce.) U sta hromů!

Anna (pronikavě zkřikne a utíká na levo). Ach! já to odstůňu! (Sklesne na sesli.) Umírám!

Vojt. (vrhne se vpravo na sesli). Já už nedýchám!

Anna (rychle povstane, prudce). Ukrutníku! (Opět sklesne na sesli.)

Vojt. (též rychle vstane). Ukrutnice! (Sklesne na sesli. Malé pomlčení.)

Strýc (který posud celý ztrnulý u stolu stál, vstoupí do prostřed jeviště a k oběma vlídně praví). Přeji dobrého zažití! (Nato zvolna vlevo odejde.)

Anna (zvolna temně). Dobrého zažití!

Vojt. (bručí před sebe). Dobrého zažití!

Výstup 6.

Anna. Vojtěch.

Vojt. (nepokojně na sesli sebou vrtí). Ne, ne! takové jednání! To ale mohlo se jenom *mně* státi! Z kůže bych vyskočil!

Anna. Mužové jsou všickni obludy! (Víc a více vzdychajíc, až se dá zponenáhla do pláče.) Před svatbou slibují všecko — tu by nás na rukou nosili, rá — áj by na zem snesli — ani větřík nás nesmí ovanout — ale hned po svatbě — je po všem — z ráje zbude jenom had — nastane zuřivé krupobití — nejnepatrnější maličkost je pobouří — a když se sůl převrhne —

Vojt. Sůl! (Počne ze zoufalství zpívat a prsty bubnuje na okno.)

Anna. Ano, jen si zpívejte, zpívejte si, když já nejhořčí slzy prolévám! (Víc a více pláče.) Vy jste zuřivec — oklamal jste mne — já ubohý nevinný beránek, já — ach Bože! Bože — již déle nemohu, je po všem! (Loktem sklesne na stůl a plačíc oběma rukama a šátkem si oči zakrývá. Malé pomlčení.)

Vojt. (odvrátí hlavu od okna a posud tam sedě ohlídne se na Annu). Pláče — prudce pláče — snad jsem jí přece ublížil? (O krok se k ní se židlí přiblíží.) Byl jsem snad příliš prudký. (Zastaví se.) Nebyl! k čertu! byl jsem učiněná mírnost! — Kdo by si to byl pomyslil? Přišel jsem tak vesel domů — polívka, kapání, všecko souhlasilo s mou duší, nyní — (Opře hlavu o ruku a zamyslí se.)

Anna (zvolna hlavu pozvedne a ohlídne se po něm). Zdá se, že se rozmýšlí; zajisté svou vinu nahlíží.

Vojt. Musím přece — (Ohlídne se po ní.)

Anna (rychle hlavu do šátku zakryje a hlasitě pláče). Ach Bože, Bože můj!

Vojt. Hlas její skutečně srdce rozrývá!

Anna. Je zamyšlen — jistě lituje. Musím přece — (Rychle se zase odvrátí.) Nikoliv, neučiním to! nesmím svou slabost ukázat. Kdybych já se dříve udobřila, bude se to muset stávat po celý rok, a zůstanu pod pantoflem.

Vojt. (potají na ni pohlíží). Nepřijde-li ona, já to jistě neučiním. (Odvrátí se.)

Anna (obrátí k němu hlavu). Zůstane-li sedět, já jistě nevstanu.

Vojt. (hlasitě vzdychá). Ach!

Anna (taktéž). Oh!

Vojt. (obrátí k ní hlavu). Cože?

Anna (taktéž). Jakže?

Oba (hlavy opět odvrátivše). Pranic!

Vojt. (pro sebe). Už se ohlídla.

Anna (též tak). Zdá se, že povoluje.

Vojt. (jako dříve). Nyní zajisté přijde.

Anna (kýchne). Chtsi!

Vojt. (nedbale). Pozdrav Pánbůh!

Anna (zkrátka a uštěpačně). Dejž to Pánbůh!

Vojt. (pro sebe). Je tuším trochu svéhlavá.

Anna (též tak). Je neústupný až po kosti!

Oba. Jak jsem se tak mohl(a) klamat!

(Krátké mlčení.)

Vojt. (se židlí zvolna se obrátí, tak že Anně přímo v oči hledí). Ano, ano!

Anna (podívá se na něho, stranou). Aha! konečně se oblomil. (Rychle se od něho zase odvrátí a oknem se dívá na ulici.)

Vojt. (rychle). Již se ohlídla.

Anna (pozdravuje na ulici).

Vojt. (natahuje krk k oknu, ale sedí posud). Co pak se děje?

Anna (zkrátka a pichlavě). Nic, nic — pranic!

*

Vojt. Přece jsme pozdravili — uklonili jsme se.

Anna (nedbale). Ano, viděli jsme pana z Boku jíti kolem.

Vojt. (rychle vstane, zůstane ale u židle stát). Ten setník?

Anna. K službám. Pozdravoval, a tu jsme museli poděkovat.

Vojt. Tak? Aj! ten co se nám dříve jednou dvořil?

Anna. Nám? Nevím o tom. Ostatně je dvoření jeho zaměstnáním.

Vojt. (prudce). To však — (pokojněji) to si vyprosíme.

Anna (opět se posadí). To můžeme, chceme-li.

Vojt. (posadí se jako prve). Vůbec nesmíme každého a ledakohos pozdravovat — tím přichází mladá žena do podivného světla.

Anna. Jsme snad nepřítel osvěty? (Obrátí se též, tak že si úplně vidí do očí).

Vojt. Děkuji pěkně za takovou osvětu. (Krátké mlčení; oba na sebe upřeně hledí; polo šeptem). Aninko!

Anna (taktéž). Nuže?

Vojt. Budeme tu ještě hodně dlouho sedět?

Anna. Nevím.

Vojt. (vyskočí, zůstane ale posud u židle stát). Již to déle nesnesu!

Anna (vstávajíc). Já už také nejsem unavena.

Vojt. Není-li naše chování dětinské?

Anna. Moje není.

Vojt. (upřímně, ale zvolna). Pojď ke mně!

Anna. Bůh uchovej! pojď ty ke mně!

Vojt. Já nezačal.

Anna (rychle). Ani já! Sůl —

Vojt. (vpadne jí do řeči). Prosím tě, nezačínej opět s tou solí! (Kyne jí.) Pojď!

Anna. Nepůjdu.

Vojt. (prosebně). Učiň první krok — já nemohu, nesmím.

Anna. Tím méně já. Muž musí ženě ve všem dobrém býti příkladem.

Vojt. Nuže, tedy si alespoň na půl cesty vyjděme vstříc.

Anna. Proti rozumnému nabídnutí ničeho nenamítám.

Oba (zvolna se k sobě blíží a uprostřed jeviště se sejdou, kdež se naproti sobě zastaví. Vojtěch chce vzít její ruku, Anna utrhne.)

Vojt. (něžně). Aninko!

Anna (nezvednouc ani očí). Co chceš?

Vojt. Alespoň se na mne podívej!

Anna (pozvedne oči a přímo na něho hledí). Tedy?

Vojt. Ne tak přísně — pousměj se — jen trošinku — nuže — ne, ano — ne! ano, ano! (Vezme ji za ruku.) Tu to máme!

Anna (tleskne ho přes ruku, usmívajíc se). Tys bláhový!

Vojt. A ty můj milý, roztomilý blázínek! (Klekne před ní.)

Anna (spokojena). Hle, tak jsi hodný — když, můj Vojtíšku, svou vinu uznáváš a u mých nohou za odpuštění prosíš.

Vojt. (zaražen). Svou vinu?

Anna (podává mu ruku). Budiž tobě odpuštěno!

Vojt. *Ty* odpouštíš *mně*?

Anna. Z celého srdce.

Vojt. Tys příliš dobrotiva. (Políbí jí ruce a vstane.) Ale, rozmilá ženuško, já jsem přece vlastně nevinen.

Anna (vážně). Ne, ne, sladký Vojtíšku, to nejsi. Vidíš, já pravila jenom: Když se sůl —

Vojt. (rychle). Vyjednáno, dokonáno! — Pověz mi ale, předrahá Aninko, kam se poděl strýc?

Anna. Snad naši hádku neslyšel?

Vojt. Chraň Bůh! vždyť jsme tak nekřičeli. (Jde ke dveřím vpravo, Anna ke dveřím vlevo.)

Oba (volají). Strýčku, strejčínku!

Vojt. (dívá se vpravo). Zde není.

Anna (dívá se vlevo). Tamto sedí v kuchyni a má před sebou pekáč pečeně. (Volá na něho.) Pojďte, strýčku, pojďte! — Nyní ale buď tak laskav, dobrý Vojtíšku, a dívej se se mnou z okna.

Vojt. Proč, milá ženuško?

Anna. Aby radovic dcery naproti a všickni sousedé našemu štěstí záviděli. (Otevře okno vlevo.) Pojď, pojď!

Vojt. (pospíší k oknu). S největší radostí! (Vloží se do okna, smějou se a žertujou.)

Výstup 7.

Strýc. Předešlí.

Strýc (přichází vlevo s pekáčem, na němž veliký kus pečeně; přijda ke stolu postaví naň pečeni a mluví mezi chůzí). Je již všecko —

Vojt. (zůstane v okně a obrátí toliko hlavu). Udobříno, myslíte? Všecičko, jak vidíte.

Anna (v okně, toliko hlavu k strýci obrátí). Abyste ale, strýčku, věděl, já měla přece pravdu.

Strýc. Co ale děláte —

Anna (stojíc s Vojtěchem u okna). . . . u okna? Ukazujem lidem, jak jsme šťastní manželé.

(Opona rychle spadne.)

Mimo „Divadelní bibliotéku“ jsou na skladě následující hry:

Ballerina.

Pův. veselohra v 1 jednání (pro 2 m., 2 ž.) od *K. Šimůnka*. — Cena 12 kr.

Byt pro svobodného pána.

Původní fraška v 1 jednání od *K. Šimůnka*. (3 m., 2 ž.) — Cena 16 kr.

Dimitr Ivanovič.

Tragedie v 6 jednán. Sepsal *Ferd. B. Mikovec*. Cena 20 kr.

Tři panici a tři panny

aneb: Červené na bílém. Dramatická báseň v 5 jedn. od *Bohdana Ch.* — Cena 30 kr.

Vdovec.

Veselohra v 1 jednání. Dle Deinhardsteina od *J. K. Tyla*. (1 m., 2 ž.)

Český dobrovolník a francouzská selka.

Komický výjev se zpěvy. Pro české divadlo upravil *J. J. K.* (Z „Div. bibl. sv. 38.) (1 m., 1 ž.) Cena 12 kr.

Vlasty skon.

Dramatická báseň o 3 jedn., určená pro drama hudební od *Karla Pippicha*. — Cena 40 kr.

V sobotu.

Původní fraška v 1 jednání (pro 4 osoby) od *K. Šimůnka.* (2 m., 2 ž.) — Cena 15 kr.

Zlé rozmary

aneb: Otec a syn ženichem. Činohra ve 4 jedn. od *Aug. z Kotzebue.* Přel. Zbraslavský. Cena 12 kr.

Hry pro mládež.

Božena Borotínská.

Původní, pro divadlo uprav. báchorka ve 3 jedn. od *V. Ž. Donovského.* — Cena 10 kr.

Překvapení.

Činohra v 1 jedn. Dle Weisse vzdělal *J. Kouble.* Cena 10 kr.

Rybrcoul druhý na Krkonoších.

Dramatický žert ve 2 jednáních. Složil *J. Kouble.* Cena 10 kr.

Divadelní slovník.

Příspěvek k české bibliografii vůbec a k historii českého divadla zvlášť. Podává *J. J. Stankovský.* Cena 40 kr.

Sue Eugen, **Salamandr.** Román ze života námořnického. Přeložil Gustav Herrmann. (Místo 80 kr.) jen 50 kr.

Zschokkeho spisy:

Sv. 1. **Milionář.** Dvě souvislé povídky. (Dříve 32 kr.) nyní jen 20 kr.

Sv. 2. **Dobrodružství Sylvestrovy noci.** Druhé, opravené vydání. (Dříve 20 kr.) nyní 10 kr.

Sv. 3. **Tajemná vidění.** Přeložil E. Herrmann. (Dříve 36 kr.) nyní 20 kr.

Sv. 4. **Jonatan Frok.** Přeložil František Hora. (Dříve 24 kr.) nyní 12 kr.

Sv. 5. **Paša Budínský.** Dle skutečné události. Přeložil Emil Herrmann. — **Panovníkův pohled.** Přel. J. Vávra. (Dříve 36 kr.) nyní 18 kr.

Sv. 6. a 7. **Kreol.** Přeložil E. Herrmann. (Dříve 72 kr.) nyní 60 kr.

Sv. 8. **Strážmistr.** — **Hostinec v Kransaku.** Přeložil E. Herrmann. (Dříve 36 kr.) nyní 20 kr.

Sv. 9. **Mocnost času.** — **Fisole.** (Dříve 20 kr.) nyní 10 kr.

Sv. 10.—13. **Adrich.** Přeložil Em. Herrmann. (Dříve 1 zl. 20 kr.) nyní 70 kr.

Pospíšil Jarosl., **Z dob vlasteneckých.** Výňatky z dopisů zasloužilých spisovatelů. 30 kr.

Sbírka písní vlasteneckých. Třetí, rozmnožené vydání. 10 kr.

Zpěvníček nový. Výběr písní vlasteneckých, milostných, žertovných, prostonárodních atd. (Obsahuje 162 písní.) Druhé, rozmnožené vyd. 24 kr.